Perspectiefnota

8 juni 2017

Inhoudsopgave

1. Perspectiefnota in vogelvlucht ... 3
   1.1 Op naar een nog mooier Ede ... 3
   1.2 Een andere werkwijze vraagt ook iets van de organisatie ... 4
   1.3 Dit alles binnen een gezond financieel kader ... 4
2. Speerpunten Investeringsfonds Impuls Ede ... 5
   2.1 Samenhang versterkt de speerpunten ... 5
   2.2 Speerpunt Duurzaamheid ... 8
   2.3 Speerpunt Food ... 11
   2.4 Speerpunt KennisAs ... 14
   2.5 Speerpunt Buitengebied ... 16
   2.6 Speerpunt Levendig centrum ... 19
   2.7 Speerpunt Citymarketing ... 22
   2.8 Speerpunt Evenementen ... 24
   2.9 Speerpunt IABW ... 25
   2.10 Financiën Investeringsfonds Impuls Ede ... 26
3. Programmabladen ... 27
   3.1 1. Maatschappelijke voorzieningen ... 28
   3.2 2. Preventieve ondersteuning ... 30
   3.3 3. Individuele ondersteuning ... 33
   3.4 4. Economie en Mobiliteit ... 35
   3.5 5. Ruimtelijke ontwikkeling ... 37
   3.6 6. Veiligheid ... 40
   3.7 7. Kwaliteit leefomgeving ... 42
   3.8 8. Bestuur en Organisatie ... 44
4. Organisatie ... 49
5. Financieel meerjarenbeeld ... 51
   5.1 Actualisatie financieel kader ... 51
   5.2 Financiële conclusies en beschouwing ... 58
6. Bijlagen ... 60
   6.1 Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief ... 61
   6.2 Bijlage 1B - Overzicht programmaplannen ... 63
   6.3 Bijlage 1C - Overzicht actuele begroting 2017 ... 65
   6.4 Bijlage 2 - Overzicht reserves en voorzieningen ... 67
   6.5 Bijlage 3 - Investeringen ... 70

1. Perspectiefnota in vogelvlucht

1.1 Op naar een nog mooier Ede

Voor u ligt de Perspectiefnota 2018-2021. Hierin leest u waar de gemeente Ede de komende jaren haar geld op inzet. Dit ligt grotendeels in het verlengde van de voorgaande jaren. Het collegeconvenant 2014-2018 is de basis voor de keuzes die zijn gemaakt. De afgelopen jaren is met veel resultaat uitvoering gegeven aan het convenant. Minder dan een jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen zijn vrijwel alle zaken opgestart, veel is afgerond. In 2017 en 2018 wordt deze lijn doorgezet. Voor sommige onderdelen is het, voor de continuïteit van de focus en betrouwbaarheid van onze partners, nodig om de ingezette lijn langer door te zetten. Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 wordt ook rekening gehouden met ruimte voor keuzes door het nieuwe college. Dit doen we onder meer door ruimte te houden in het investeringsfonds.

Zoals gezegd; de basis voor de perspectiefnota is het collegeconvenant 2014-2018, maar ook de visie Ede 2025 speelt een belangrijke rol. De focus ligt daarmee op Food, World Food Center, KennisAs, een sterk buitengebied, duurzaamheid, het levendige centrum, goede culturele en sportvoorzieningen, de verdere ontwikkeling van de Veluwse Poort, de regionale samenwerking en uiteraard een sterke sociale samenleving.

Binnen alle genoemde thema's staat (de intensivering van de) samenwerking centraal. Samen met inwoners, organisaties, vrijwilligers en andere partners werken we aan de ontwikkeling van Ede. Niet de gemeente alleen, maar samen met onze partners in het fysieke en sociale domein werken we aan het realiseren van onze ambities.
Dat betekent ook een doorontwikkeling van onze werkwijze. Steeds meer en intensievere participatie, co-creatie, initiëren waar nodig en loslaten waar het kan. We spelen in op burgerinitiatieven en versterken de burgerkracht. Die lijn is ingezet en willen we versterken, zodat het een onomkeerbare beweging wordt. Dat is geen eenvoudige opgave en al doende leren we. En dat leren doen we allemaal, niet alleen de gemeente, maar ook zorgaanbieders, (welzijns)instellingen, onderwijsinstellingen en inwoners. We ontdekken met z'n allen steeds beter onze rol, wie trekker is en wie faciliteert. Voor de gemeente is het belangrijk een goede balans te vinden in wanneer we kunnen en moeten loslaten. En dat luistert nauw. Te snel loslaten kan betekenen dat een project of initiatief niet verder komt. Te laat loslaten kan betekenen dat initiatiefnemers te weinig ruimte voelen om op eigen kracht en snelheid zaken voor elkaar te boksen. In 2017 en 2018 gaan we dit verder professionaliseren, zodat we aan de hand van maatwerk per initiatief meer voor elkaar kunnen krijgen.

In deze perspectiefnota hebben we voorstellen opgenomen die de ambities van het collegeconvenant realiteit maken. Het Investeringsfonds speelt hierbij een belangrijke rol. Met betrekking tot het sociaal domein ligt de focus op samen met partners werken aan de verdere transformatie. Integraal werken en ontschotting (ook van budgetten) is daarmee het doel. Het onderzoek 'Op waarde(n) geschat' heeft ons een schat aan informatie gegeven over waar de vervolgopgave ligt voor een sterke sociale samenleving. Het aanbod van zorg wordt over het algemeen gewaardeerd, maar de wijze waarop mensen zich benaderd voelen is voor verbetering vatbaar. Dat zit vooral in houding en gedrag en in het nog meer denken en handelen vanuit het perspectief van de inwoner. Een deel van de voorstellen in deze perspectiefnota is hierop gericht.

Er zijn mooie dingen gaande in en rondom Ede. Steeds vaker blijkt in regionaal en (inter)nationaal verband dat Ede een authentieke ambitie heeft die echt past bij wat we zijn. Dit biedt kansen voor verdere ontwikkeling. Het vasthouden van deze focus om daarmee de kansen te kunnen verzilveren zal leiden tot een sterke economie, werkgelegenheid op diverse niveaus, een herkenbaar Ede waar mensen zich thuis voelen. Diverse voorstellen in deze perspectiefnota dragen hier aan bij.

Op naar een nog mooier Ede!

1.2 Een andere werkwijze vraagt ook iets van de organisatie

De hoge ambitie in Ede legt een hoge werkdruk op aan de ambtelijke organisatie. Ten eerste door te veel werk en ten tweede vraagt, zoals hierboven geschetst, de veranderende rol van de overheid capaciteit. Om de werkdruk te verminderen en ontwikkeling van de organisatie te faciliteren voeren we opgave gestuurd werken in, doen we een kwaliteitsimpuls in de organisatie en brengen we de basis verder op orde. Daarnaast brengen we de structurele inzet van flexibele arbeidsvormen, zoals payroll en inhuur, terug. Voor de stijgende hoeveelheid werk door ambitie en autonome ontwikkelingen is een structurele uitbreiding nodig. Voor de kwaliteitsimpuls en het verder basis op orde brengen stellen we een incidentele jaarlijkse impuls in de jaren 2017, 2018 en 2019 voor. Naast het personele aspect vraagt de actualiteit om blijvende aandacht op ICT, privacy en dienstverlening.

1.3 Dit alles binnen een gezond financieel kader

Met de verwerking van de voorstellen is op basis van de huidige inzichten vanaf 2020 sprake van een voordelig saldo dat in 2021 € 0,2 miljoen bedraagt. Onze begroting blijft structureel in evenwicht. In genoemd saldo zit voor € 3,3 miljoen structureel aan voorstellen voor uitzetting van bestaand beleid en nieuw beleid. Voor de jaren 2017 tot en met 2020 wordt incidenteel € 28 miljoen geïnvesteerd in de Edese samenleving. Hiervoor wordt gedeeltelijk een beroep gedaan op de algemene reserve, die qua omvang in alle jaren boven de afgesproken bodem blijft. Daarnaast voorziet het Investeringsfonds Impuls Ede in voortzetting van de speerpunten waaraan in 2018 € 3,8 miljoen besteed gaat worden.

In deze perspectiefnota stelt het college voor om de niet eerder begrote precario opbrengst 2020 en 2021 eveneens te storten in het Investeringsfonds Impuls Ede. Hiermee stellen wij het volgende college in staat om, mede binnen deze middelen, haar eigen prioriteiten te stellen.

Wij zien dit als een bevestiging van de financiële koers die wij als college bij ons aantreden hebben ingezet. Durven investeren in een economisch krachtig Ede en het realiseren van de Visie Ede 2025 zonder de financiële degelijkheid uit het oog te verliezen. Hier past wel een kanttekening bij. Door de terugloop van de algemene reserve en de stand van de Reserve Grondbedrijf neemt de kwetsbaarheid toe. Een verslechtering in het meerjarenperspectief dan wel in de grondexploitaties zet druk op onze financiële positie en kan om aanvullende maatregelen vragen. Binnen het sociaal domein wordt veel energie gestoken op het inhoudelijk en financieel transformeren. De overall beheersing van risico’s heeft onze aandacht.

Tot slot, de opzet van de perspectiefnota sluit meer aan bij die van de overige planning & control documenten die u van ons gewend bent. De opbouw spreekt voor zich. De voorstellen voor uitzetting van bestaand beleid en voor nieuw beleid leest u bij de programmabladen.

2. Speerpunten Investeringsfonds Impuls Ede

2.1 Samenhang versterkt de speerpunten

Verwevenheid in speerpunten

De resultaten van de speerpunten zijn ieder afzonderlijk en in onderling verband bepalend voor het realiseren van een economisch vitaal en sociaal krachtig Ede. De speerpunten zijn, na de opstartfase, alle aangekomen in de fase van uitvoering. De complexiteit van de opgaven en de te bereiken economische en sociale doelen vragen om een integrale aanpak in denken en doen. Niet alleen tussen de speerpunten maar ook tussen de speerpunten, lijnorganisatie en externe (keten)partners.

Het IABW zet in op intensivering van verkoopinspanningen op bedrijventerreinen en het neerzetten van een zakelijk merk waarvan Food de drager is om te komen tot economische clustering en duurzame werkgelegenheid. Hier ligt ook de verbinding met speerpunten KennisAs en Duurzaamheid. Door de economische component in te brengen in de speerpunten ontstaat samenwerking en versterking waardoor doelstellingen in samenhang worden bereikt.

De speerpunten Buitengebied, Duurzaamheid en Food vinden elkaar op de thema’s duurzame energie, duurzame voedselproductie en circulair ondernemen. Gezamenlijk trekken we op, we bieden kennis aan onze ketenpartners en we proberen (agrarische) bedrijven te verleiden om duurzaam te ondernemen en te produceren (onder andere zonnepanelen, korte ketens, terugdringen voedselverspilling).

In de visie 'Het Verhaal van Ede Centrum' staat dat het centrum onvoldoende verbonden is aan Ede en de sterke Edese thema’s. Historie en ontstaansgeschiedenis vanuit het dorp op de Veluwe is onvoldoende beleefbaar. Daarom wordt actief ingezet om de kwaliteiten van het buitengebied (Veluwe en Vallei) meer te integreren in de inrichting van het centrum. Vergroening, een duurzaamheidsthema, is een belangrijk element. Verdere samenhang op het gebied van duurzaamheid wordt gevonden op de thema’s afvalinzameling, materiaalgebruik, fietsgebruik en energiebesparing. De verbinding met de speerpunten Food en Centrum is zichtbaar in projecten zoals het Straatje van de Smaak, streekwinkel, stadspark en in evenementen zoals Art & Food. Het Levendig centrum is complementair aan het WFC, vooral omdat het zich met lokale thema’s voornamelijk richt op de doelgroep van de eigen inwoners.

De speerpunten KennisAs, duurzaamheid en WFC vinden elkaar bij innovatieve oplossingen voor duurzame voedselvoorzieningen en energietransitie. Daarnaast draagt KennisAs bij aan het bevorderen van vestigingsklimaat voor kennisintensieve bedrijven agrofood. Dat Ede zich dan op allerlei fronten uitspreekt voor Food en hard werkt aan het WFC als dé icoon voor agrofood Nederland en wereldwijd faciliteert dit gewenste vestigingsklimaat. Er is en wordt voortdurend geïnvesteerd in de banden met WUR, gemeente Wageningen, provincie, Regio FoodValley en FoodValley.nl en de Triple Helix FoodValley, wat leidt tot een vruchtbare samenwerking met deze partners. Een florerend kennisintensief milieu vraagt om een goed en duurzaam leefklimaat.

Citymarketing Ede verbindt de parels van gemeentelijke speerpunten aan zakelijke en publieksevenementen en vertaalt deze door naar inhoudelijke citymarketingstrategie. Bewoners, bezoekers, ondernemers en studenten kunnen zo beter worden behouden en aangetrokken. Zakelijke/triple helix netwerken en communities stimuleren is vanuit het belang van de gezamenlijkheid van de speerpunten nodig. Triple helix partners leren elkaar beter kennen, weten elkaar te vinden en worden verbonden met (inter)nationale netwerken, (zakelijke) events en grote ontwikkelingen als WFC en de KennisAs. Omgekeerd worden gemeentelijke speerpunten verbonden aan zakelijke events en netwerken uit de markt, bijvoorbeeld FoodValleyNL en FoodInspiration.

Samenwerking/samenhang tussen de lijnorganisatie en bijvoorbeeld speerpunt Food wordt steeds meer zichtbaar bij de uitvoering van Voedselbeleid. In de beleidsvelden onderwijs en volksgezondheid wordt dit beleid steeds meer ingebed/uitgevoerd en wordt de inhoudelijke kennis en de verbinding met de ketenpartners vanuit speerpunt Food aan de lijn overgedragen. Ook wordt geïnvesteerd aan het blijvend meedoen door onze externe partners aan de gezondheidsaspecten van voedselbeleid.

Samenhang leidt tot speerpunt-overstijgende aanvragen

In 2016 is geïnvesteerd in de samenhang en samenwerking tussen de speerpunten en projecten die de speerpunten uitvoeren en in verbinding met de regionale en nationale omgeving die onze speerpunten raken. Voor 2017 en volgende jaren leidt die samenwerking tot enkele gezamenlijke speerpunt-overstijgende aanvragen in het Investeringsfonds op de onderwerpen:

1. Beleidsprofilering op WFC, Food en KennisAs
   Speerpunten WFC, Food, KennisAs in samenwerking met lijnactiviteit public affairs;
2. Events en community building
   Speerpunten WFC, Food, KennisAs en Citymarketing;
3. Beleidscapaciteit economie
   Lijnactiviteit economie en de speerpunten WFC, Food, KennisAs, Levendig centrum, Duurzaamheid;
4. Wereldvoedseldag
   Speerpunten Food, Buitengebied, KennisAs, WFC en Citymarketing.

1. Beleidsprofilering op de speerpunten Food, WFC, Kennisas

Door de profilering van Ede op nationaal en internationaal niveau kunnen de kansen die zich voordoen met gerichte inzet op de speerpunten eerder in beeld komen en beter worden benut. Het investeren in nieuwe kansen en nieuwe netwerken brengt nieuwe en anderssoortige werkzaamheden met zich mee. Naast deze extra inzet investeren wij in een goede samenwerking met de public affairs professionals van de betrokken partners (waaronder WUR, WFCD, Regio FoodValley en provincie Gelderland) zodat onze inzet nog effectiever en efficiënter wordt en meer oplevert voor Ede en de regio.

Dit vraagt 1 fte meer formatie aan strategische adviseur/adviseur public affairs. Op dit moment zijn twee adviseurs public affairs actief. Zij verrichten taken op het gebied van public affairs, lobby, strategische advisering en de voorbereiding van en advisering over de (ambtelijke en bestuurlijke) vertegenwoordiging van de gemeente Ede in bestuurlijke netwerken (zoals Regio FoodValley, Euregio, G32 en Gelrestad). In de afgelopen jaren zijn daar nieuwe netwerken zoals Gelrestad bijgekomen en nieuwe activiteiten zoals de inzet rond de citydeals, agenda stad, wereldvoedseldag en de lobby voor het WFC. Wij verwachten een nog grotere intensivering in 2017 en 2018 en verder. Voor de jaren 2017 en 2018 wordt dekking gezocht binnen het Investeringsfonds. Voor de jaren 2019 en verder is voortzetting van de formatie-uitbreiding onderwerp van afweging binnen de organisatie, zie hoofdstuk 4.

2. Events en community-building

2017 en 2018 zijn belangrijke jaren waarin mijlpalen worden bereikt voor onder meer het WFC. Hiermee is onlosmakelijk verbonden dat er samen met de betrokken partners in 2017 extra ingezet wordt op een gezamenlijk programma met (zakelijke) evenementen, netwerkvorming en activiteiten in het kader van het WFC, Food en KennisAs zoveel mogelijk in verbinding met het programma Buitengebied. Deze evenementen zullen grotendeels plaatsvinden op en rond de kazerneterreinen en langs de KennisAs. Hiertoe is het wenselijk te beschikken over incidenteel 0,6 fte extra inzet in 2017 en 2018 en een activiteitenbudget van € 20.000 in 2017 en € 80.000 in 2018. De partners waaronder WFCD en provincie participeren ook met inzet en middelen. Deze aanvraag voor middelen loopt mee in de (capaciteits)afweging die gemaakt wordt binnen het onderdeel Organisatie, zie hoofdstuk 4.

3. Verruiming van capaciteit op beleidsadvisering economie

Binnen het taakveld economie spelen vele zaken. Niet alleen onderwerpen die vanuit nationale, en provinciale overheden op ons af komen en opgepakt en vertaald dienen te worden in nieuw beleid maar ook veel lokale en regionale projecten waarin Ede als centrumgemeente een belangrijke rol wil en moet spelen. Economie is een verbindende factor tussen meerdere speerpunten. De beleidsmatige inzet van economie binnen de speerpunten Food en KennisAs is tot nu toe te beperkt. Het speerpunt WFC vraagt om aandacht vanuit het taakveld economie. Verder is inbreng nodig in het speerpunt Levendig Centrum. Daarnaast zien we een intensievere relatie met c.q. behoefte vanuit het speerpunt Duurzaamheid. Het verbinden van deze speerpunten vraagt 1 fte beleidsadviseur extra inzet. Voor de inzet in 2017 (€ 25.000) wordt dekking gezocht in het Investeringsfonds. Voor de jaren daarna loopt deze aanvraag mee in de (capaciteits)afweging die gemaakt wordt binnen het onderdeel Organisatie, zie hoofdstuk 4.

4. Wereldvoedseldag

Door de profilering van de gemeente Ede als koploper op het gebied van voedsel(beleid) krijgt de gemeente Ede de kans om de Wereldvoedseldag in Ede te organiseren. Het festival is een publieksevenement op zaterdag 14 oktober 2017 voor 5.000 tot 10.000 bezoekers uit Ede en de rest van Nederland met als doel om bewustwording te creëren over Wereldvoedseldag en een kijkje te geven in de keuken van ons voedselsysteem. Voor Ede is dit een geweldige kans om, in een maand waarin al veel regionale evenementen op het gebied van Food plaats vinden, een groot en breed publiek te bereiken als stad van Food en als voorbode van de komst van het World Food Center. Daarnaast biedt de dag een mooie gelegenheid voor het versterken van netwerken met overheden, bedrijven en instellingen. Het evenement wordt in samenwerking georganiseerd met het Ministerie van Economische Zaken en de steden die deelnemen aan de citydeal voedsel in de stad. Ook worden andere lokale en regionale partners benaderd. De totale begroting bedraagt ongeveer € 500.000. De gemeente Ede is verantwoordelijk voor een aandeel in de begroting van € 175.000 bestaande uit € 125.000 productiebudget en € 50.000 aan uren. Dekking is gevonden bij speerpunt Food.

2.2 Speerpunt Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Het duurzaamheidsprogramma is vooral gericht op hernieuwbare energie en energiebesparing in de bouw. Met deze twee zaken is wat effectiviteit betreft de grootste winst te behalen. Daarnaast richt het programma zich op duurzame mobiliteit en meer waarde uit afval.

De doelstellingen per speerpunt:

- Hernieuwbare energie: 20% duurzame energie in 2020.
- Energiebesparing: in bestaande bouw een daling van het verbruik van energie, gemiddeld 1,5% energie per jaar, in 2020 ten opzichte van 2007.
- Duurzame mobiliteit: toename van het fietsgebruik en afname van CO^2 uitstoot in het verkeer.
- Meer waarde uit afval: Minder afval en meer hergebruik. Van 220 naar 100 kilo huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2020.

Daarnaast willen wij dat bewoners, bedrijven, instellingen en onderwijs in Ede zich actief inzetten voor duurzaamheid. Wij willen innovatief zijn en een voorbeeldfunctie vervullen voor andere gemeenten op gebied van duurzaamheid.

Wat gaan we doen?

In 2017 wordt gewerkt aan onderstaande resultaten. Hierbij zal zoveel mogelijk de kruisbestuiving met andere programma's worden geoptimaliseerd (waaronder Food en buitengebied).

Hernieuwbare energie

- Opgestelde gemeentelijke en regionale routekaart Energieneutraal 2050 wordt vastgesteld en vertaald naar (middel)lange termijn.
- Verdere verkenning locaties zonneweides en windturbines.
- Er is een platform Ede energieneutraal met deelname van belangrijke stakeholders, gericht op het verwerven van draagvlak en het organiseren van denk- en daadkracht, met het oog op de doelstelling energieneutraal.
- Uitrol warmtenet, waarbij wordt ingezet op 13.000 aangesloten woningequivalenten eind 2018.
- Inzet van stimulerende maatregelen voor inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven om alleen duurzame energie (aardgasloos) te gebruiken.
- Onderzoeken of het mogelijk is om:
  - voor heel Ede aardgasloze nieuwbouw als standaard uitgangspunt te hanteren;
  - woningen in bestaande wijken te ontkoppelen van aardgas.

Duurzame mobiliteit

- Stimulerende maatregelen om het fietsgebruik te vergroten.
- Uitbreiding laadinfrastructuur elektrisch rijden en rijden op alternatieve brandstoffen.
- Vergroening wagenpark gemeente Ede.

Energiebesparing in de (bestaande) bouw

- Stimulerende maatregelen voor inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.
- Realiseren van energiebesparingsmaatregelen voor gemeentelijke gebouwen zodanig dat een sprong wordt gemaakt in de energielabels.

Meer waarde uit afval (circulair ondernemen/circulaire economie)

- Uitwerken van de rol gemeente ten aanzien van circulair ondernemen in samenhang met programma Food.

- Inzet van stimulerende maatregelen voor inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven om minder afval te produceren en/of te hergebruiken.

Communicatie

- Onze communicatiestrategie is gericht op het samen doen met inwoners, bedrijven en organisaties. Met een positieve boodschap brengen we duurzaamheid onder de aandacht. En we gebruiken persoonlijke verhalen en voorbeelden om anderen te inspireren.
- We gebruiken een content kalender voor on- en offline media, waardoor we duurzaamheid continu onder de aandacht brengen.
- We delen kennis en ervaring en geven advies op het online platform www.ede-natuurlijk.nl.
- We laten goede voorbeelden zien door interviews met duurzame helden, energieadviseurs en fietsambassadeurs.
- We laten zien dat we zelf duurzaam zijn. Bijvoorbeeld door onze eigen gebouwen te verduurzamen en led verlichting in onze straatlantaarns aan te brengen.
- We voeren een bewustwordingscampagne gericht op eigenaren van bestaande bouw.

Overig

- Bijdrages leveren aan duurzame initiatieven extern.
- Extra inzet en expertise voor projecten ten behoeve van gebiedsontwikkeling en inrichting openbare ruimte.
- Uitvoeren motie Steenbreek en Amendement Duurzame ingrepen Dierenasiel.

Welk budget is nodig?

bedragen x € 1.000

Prestatie Duurzaamheid (prestaties staan hierboven al genoemd)	1e Tranche 2017	+ Extra voor 2e helft 2017	Al bekend 2018
T.b.v. het doel: 20% hernieuwbare energie in 2020	95	115	72
T.b.v. het doel: energiebesparing in de (bestaande) bouw: daling van het verbruik van energie: gem. 1,5% energiebesparing per jaar	140	120	350
T.b.v. het doel: toename van het fietsgebruik en afname van de CO^2 uitstoot in het verkeer	105	97	104
T.b.v. doel: Minder afval en meer hergebruik/ circulair ondernemen. Van 220 naar 100 kilo restafval per inwoner per jaar	0	15	15
Overig (onder andere communicatie, interne organisatie, bijdrage duurzame initiatieven intern en extern, motie/amendement)	135	115	215
Totaal	**475**	**462**	**756**
Dekking:			
Investeringsfonds	*385*	*367*	*756*
Windmolens BTA12	*90*	*95*	
Toegezegd bij raadsbesluit over verdeling '3 miljoen'			

Toelichting extra budget 2e helft 2017 en 2018

Het budget wordt voornamelijk ingezet om de in 2016 ingezette activiteiten vervolg te geven. Belangrijke 'nieuwe' projecten/initiatieven die vragen om budget:

- (Verdere) verkenning locatie zonneweides.
- Aanjagen/stimuleren circulair ondernemen.
- Bevorderen expertise duurzaamheid in projectgroepen ten behoeve van gebiedsontwikkeling en inrichting openbare ruimte.

- Meer sturing op handhaving energie-regelgeving door bedrijven.
- Onderzoeken of het mogelijk is om:
  - voor heel Ede aardgasloze nieuwbouw als standaard uitgangspunt te hanteren;
  - woningen in bestaande wijken te ontkoppelen van aardgas.

2.3 Speerpunt Food

Waarom kiest Ede voor Food?

Wij willen goed voor onszelf en de aarde zorgen, en vanuit deze missie bijdragen aan een gezond en duurzaam voedselsysteem. Dit vindt wat betreft wonen, werken en leven zijn grondslag in de visie 'Ede kiest voor Food', en kent een integrale doorvertaling in beleid en uitvoering, zowel inhoudelijk als in de rolneming. Dit is de basis voor het voedselbeleid van Ede. Wij vinden dat Ede een wezenlijke bijdrage kan leveren aan dit gezonde en duurzame voedselsysteem omdat wij kansrijk zijn door onze geografische ligging en omdat wij een uitgebreide historie hebben als voedselproducerende én consumerende regio. In onze regio zijn alle schakels in de voedselketens te vinden en er is een regionaal omgevingsklimaat dat zich kenmerkt door een hoge dichtheid aan kennis en innovatie op het gebied van voedsel.

Sociaal en economisch verbonden

Ede legt in haar voedselbeleid de focus op zowel het economische als het sociale gezondheidsaspect van food. Deze aspecten versterken elkaar. Kennis is hierbij de verbindende schakel. Samenhang krijgt gestalte door het organiseren van verbindingen en ontmoetingen.

Schaalsprong

Bij het speerpunt wordt gestuurd op het opschalen van en invulling geven aan voedselbeleid. Vanuit de inhoud zoeken we intensieve aansluiting met de andere speerpunten en externe ketenpartners bij de uitvoering van de speerpunten, en laden op deze wijze het profiel 'Ede kiest voor Food'.
Vanuit de lokale basis zijn we actief in de regio, om vraagstukken die het lokale overstijgen gezamenlijk aan te pakken en te verbinden met landelijke initiatieven. Maar ook internationaal manifesteert Ede zich als vooroplopende stedelijke gemeente in een regio die zich kenmerkt door food**.**

Wat willen we bereiken

De regionale, nationale en internationale samenwerkingsverbanden die we zijn aangegaan, dragen bij aan meer kennis en bewustwording over gezonde voeding en een duurzaam voedselsysteem. Daarnaast zorgt deelname aan deze verbanden voor een grotere herkenbaarheid van Ede als dé voorlopergemeente die werk maakt van een gezond en duurzaam voedselsysteem. Door in deze netwerken een plaats te hebben en zo verbindingen te kunnen leggen met ketenpartners bereiken we dat de doorwerking van ons voedselbeleid ook op andere schaalniveau wordt herkend en navolging krijgt.

De te bereiken doelen zijn uitgewerkt in drie clusters:

Cluster Gezondheid en Bewust, met als doelen

1. *Gezondheid*: Iedereen in Ede maakt bewuste keuzes in het dagelijks leven (school, thuis, buiten, etc.) op het gebied van duurzaam en gezond voedsel.
2. *Duurzaamheid*: In Ede gaan we voedselverspilling tegen.
3. *Voedselonderwijs*: Alle kinderen in Ede voedselvaardig door structureel voedselonderwijs op alle basisscholen.

Cluster Economie, met als doel

1. Alle agrifoodbedrijven en - initiatieven in de voedselketen ondernemen innovatief en duurzaam.

Cluster Beleidsprofilering, met als doel

1. Ede staat lokaal, nationaal en Europees bekend als dé gemeente die een gezond en duurzaam voedselsysteem voor iedereen wil realiseren.

Wat gaan we doen

Het Programma Food omvat een zeer groot palet aan verbindende, faciliterende en initiërende projecten/activiteiten. Deze zijn uitgewerkt in een gedetailleerd werkprogramma Food 2017/2018. Dit hebben wij u eerder ter kennisname aangeboden en daar verwijzen we naar. De hoofdlijnen van de resultaten die we willen behalen zijn;

Cluster Gezond en Bewust

In de wijken worden lopende en nieuwe initiatieven uitgevoerd, gestimuleerd en of financieel ondersteund die een gezonde leefstijl onder kwetsbare inwoners bevorderen. Dit ondersteunen we door via community-vorming mogelijk te maken dat inwoners actief kennis en ideeën over gezond en duurzaam voedsel kunnen uitwisselen. Ook ondersteunen we maatschappelijke voorzieningen die hun aanbod gezonder en duurzamer willen maken. Zo komt gezond en duurzaam voedsel meer beschikbaar voor iedereen. Food moet daarnaast veel meer zichtbaar worden in de openbare ruimte van Ede. Dit doen we onder andere door te sturen op eetbaar groen- projecten.

Samen met het programma Duurzaamheid werken we aan het terugdringen van voedselverspilling bij inwoners, restaurants en supermarkten. We brengen initiatieven die hieraan werken onder de aandacht van inwoners en ondernemers, moedigen hen aan bij het deelnemen en gebruik hiervan en faciliteren de communicatie hieromheen.

In het voedselonderwijs richten we er ons op dat tien basisscholen in Ede het vignet 'Gezonde school' met als themacertificaat 'voeding' behalen, en dat een derde van de basisscholen een schooltuin of moestuinbakken heeft. Daarnaast participeren we in een onderzoeksproject van de WUR en de VU naar het implementeren van een gezonde schoollunch op basisscholen.

Cluster Economie

Er is veel aandacht voor korte ketens en regionale producten. Zo stimuleren we zowel productie van (nieuwe) regionale producten, alsook de beschikbaarheid daarvan op meer plekken (horeca, supermarkten etc.). We spelen in op behoeften van agrifood-ondernemers door themabijeenkomsten te organiseren. Daarnaast doen we in samenwerking met externe partijen onderzoek naar het stimuleren van circulair ondernemen in Ede en stimuleren en faciliteren we innovatieve en duurzame agrifood startups.

Cluster beleidsprofilering

Wij zetten verder in op het inhoudelijk laden van het integrale voedselbeleid en de schaalsprong richting regionaal en nationaal niveau. We gaan door met waar we mee begonnen zijn: het versterken van deze profilering en deze ook op internationaal niveau doortrekken. Landelijk zijn de Green Deal en de City Deal 'Voedsel op de stedelijke agenda' belangrijke markers waarmee we de samenwerking opzoeken met andere steden in het voedselbeleid. Op lokaal niveau is de ontwikkelde foodprofilering ingezet in duidelijke communicatiemiddelen en integrale zakelijke instrumenten die te gebruiken zijn door de speerpunten/beleidsvelden Economie, KennisAs, Buitengebied en WFC.

Instellen voedselraad

De interactie met de Edese maatschappij en participatie in het voedselbeleid door inwoners/partners kan beter. Burgerparticipatie voor succesvol voedselbeleid is belangrijk. Een voedselraad blijkt hiervoor een geschikt instrument te zijn. Andere steden zoals Gent hebben hier al goede ervaringen mee. Zo'n raad is een afspiegeling van de Edese maatschappij op het gebied van voedsel die meedenkt/beslist/adviseert/stimuleert etc., over het beleid en de uitvoering ervan. Ze fungeert als een klankbord voor de gemeente. Een voedselraad bestaat uit partners en inwoners die betrokken zijn in de voedselketen, zoals agrariërs, ondernemers uit de verwerkende sector, onderzoekers, onderwijzers, betrokkenen bij maatschappelijke organisaties, etc. Een

voedselraad is één van de aanbevelingen uit het RUAF rapport. De samenvatting van dit rapport hebben wij u gelijktijdig met het werkprogramma 2017/2018 aangeboden. Kortheidshalve verwijzen wij daarnaar. Afzonderlijk van deze perspectiefnota komen wij met een voorstel om in Ede een voedselraad in te stellen. In onderstaande claim is een beperkt budget opgenomen voor de opstartkosten van een dergelijke Raad.

Welk budget is nodig?

bedragen x € 1.000

Prestaties Food	1e Tranche 2017	+ Extra voor 2e helft 2017	Al bekend 2018
Algemeen	230	- 90	100
Ten behoeve van het cluster gezond & bewust	80	201	260
Ten behoeve van het cluster economie	40	134	165
Ten behoeve van het cluster beleidsprofilering	20	393	195
Totaal	**370**	**638**	**720**
Waarvan capaciteit	**230**	**185**	**265**

Toelichting extra budget 2e helft 2017 en 2018

Na het richten en inrichten van het programma Food zijn we nu volop in de fase van uitvoering beland. De claim voor 2017 heeft alles te maken met de fase waarin het programma zich bevindt en de inzet op het borgen van de onderwerpen in de lijnorganisatie en bij onze ketenpartners. Naar verwachting is er in 2018 circa 25% minder capaciteit nodig.

2.4 Speerpunt KennisAs

Wat willen we bereiken?

De KennisAs is het gebied tussen Ede en Wageningen, waar nu al onderwijs- en kennisinstellingen, de Wageningen UR, Kenniscampus en bedrijven zijn gehuisvest. Een gebied met een uniek karakter en met kansen voor verdere ontwikkeling. Het beoogde maatschappelijk effect is een aantrekkelijk vestigingsklimaat, werkgelegenheid en daarmee een stevige sociaal economische structuur.

Het programma KennisAs Ede-Wageningen beoogt het creëren en versterken van een (inter)nationaal vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van agrofood. Deze economische clustering in het gebied Ede en Wageningen biedt ruimte voor innovatie, versterkt de lokale en regionale werkgelegenheid en draagt bij aan een hoogwaardig voorzieningenniveau.
KennisAs is een samenwerking tussen gemeente Ede, Wageningen, Wageningen UR en Provincie Gelderland, waarbij ook andere instellingen en organisaties nauw betrokken worden.

Het programma is gericht op het:
- versterken concurrentiekracht;
- versterken innovatie ecosysteem (community);
- versterken ruimtelijke kwaliteit (herkenbaar & zichtbaar).

Wat gaan we doen?

Doel: Versterken concurrentiekracht

- Het initiatief van de Wageningen UR voor een interuniversitair onderzoeksprogramma Food & consument ('FoodLab') met alle Nederlandse universiteiten actief op het gebied van Food en gezonde leefomgeving wordt voortgezet en gekoppeld aan de ontwikkeling van het WFC. Gemeente Ede en provincie participeren in deze ontwikkeling.
- HBO-onderwijs wordt versterkt door aansluiting op het initiatief voor een interuniversitair onderzoeksprogramma.
- Na onderzoek door FoodValley.nl en StartLife over de haalbaarheid van een Food Incubator (= voorziening voor starters) op het kazerneterrein wordt gesproken met investeerders. Afhankelijk van de mogelijkheden in de markt zal de gemeenteraad een voorstel ter besluitvorming over het vervolg voorgelegd krijgen.
- Voor acquisitiemedewerkers van onder andere Ede, Wageningen, Wageningen UR, WFC en andere stakeholders is gericht materiaal ontwikkeld dat dit jaar digitaal beschikbaar wordt gesteld.
- De beleidsprofilering van dit gebied wordt in samenwerking met WFC en Food versterkt.

Doel: Versterken innovatie-ecosysteem

- Op basis van de inventarisatie van aanwezige netwerken worden deze met elkaar verbonden en digitaal ter beschikking gesteld zodat iedereen dit kan benutten.
- Aanwezige Foodbedrijven worden met elkaar en met kennisinstellingen in verbinding gebracht.
- De haalbaarheid van een onafhankelijke organisatie onder de werktitel ‘Kennispark FoodValley’. Ede, Wageningen en provincie is onder leiding van Wageningen UR onderzocht. Het vervolg zal aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden aangeboden.

Doel: Versterken ruimtelijke kwaliteit

- Inzet is om dit jaar een showcase te realiseren, die innovaties in het gebied duidelijk zichtbaar maken.
- Met gezamenlijke vakdisciplines van Ede en Wageningen (stedenbouw, verkeer, landschap, beheer, ingenieursbureau, R.O.) wordt het Bouwstenenboek ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden. De eerste toepassing vindt plaats bij de realisatie van de Parklaan. Hiertoe heeft de gemeenteraad in de Perspectiefnota 2016-2019 vanaf 2018 middelen toegekend.

Welk budget is nodig?

bedragen x € 1.000

Prestaties KennisAs	1e Tranche 2017	+ Extra voor 2e helft 2017	Al bekend 2018
T.b.v. het doel: Versterken concurrentiekracht Te besteden aan: - Versterken Kennispijler (HBO respectievelijk Interuniversitair) - Verkenning en realisering startersfaciliteiten - Toerusten acquisitie met toolbox - Lobby (in samenwerking met FOOD & WFC)	90	-	90
T.b.v. het doel: Versterken innovatie-ecosysteem (community) Te besteden aan: - Versterken vitale netwerken - Netwerk Foodbedrijven (in samenwerking met FOOD) - Kennis voor de stad (in samenwerking met Wageningen) - Verkenning onafhankelijke organisatie (werktitel. 'Kennispark')	20	-	50
T.b.v. het doel: Versterken ruimtelijke kwaliteit Te besteden aan: - Realisering showcases - Realisering bakens - Uitwerken en toepassen principes Bouwstenenboek	145	-	70
Algemene organisatie Te besteden aan: - Communicatie - Programmasturing en ondersteuning (inclusief monitor in samenwerking met FOOD)	80	-	125
Totaal	**335**	**0**	**335**

Toelichting

Het programma KennisAs wordt momenteel gefinancierd door de gemeenten Ede en Wageningen en provincie Gelderland. In de periode 2016-2019 reserveren deze partijen gezamenlijk in totaal € 2,8 miljoen. De gemeenten Ede en Wageningen nemen de helft voor hun rekening (€ 1 respectievelijk € 0,4 miljoen) en de provincie Gelderland de andere helft (€ 1,4 miljoen).

2.5 Speerpunt Buitengebied

Wat willen we bereiken?

Het speerpunt buitengebied is gericht op het realiseren van een vitaal buitengebied. Dit betekent een vitale agrarische sector, een toekomstbestendige toeristische sector met een goede recreatieve infrastructuur, een aantrekkelijk vestigingsklimaat, een positieve belevingswaarde voor inwoners en recreanten en duurzame werkgelegenheid. Dit willen we bereiken door onder andere het stimuleren en faciliteren van bedrijvigheid in het buitengebied anders dan agrarisch of toeristische bedrijvigheid, bedrijven leveren een bijdrage aan de omgevingskwaliteit.

De doelen voor het Buitengebied zijn:

1. Een vitale agrarische sector, met ruimte voor groeiers en maatregelen gericht op vrijkomende agrarische bebouwing.
2. Een toekomstbestendige toeristische sector met levensvatbare bedrijven en een goede recreatieve infrastructuur.
3. Versterken van de omgevingskwaliteit met als uitgangspunt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven en tegelijkertijd een goede belevingswaarde voor inwoners en recreanten.
4. Duurzame werkgelegenheid.

Wat gaan we doen?

Het programma buitengebied is op 8 december 2016 vastgesteld. Hoewel verschillende projecten al opgestart zijn in 2016 komt het programma in uitvoering in 2017.

Omgevingskwaliteit

Omgevingskwaliteit vormt een belangrijk uitgangspunt bij de ontwikkelingen in het buitengebied, daarom stellen we hiervoor een handreiking op. Aan de hand hiervan nodigen we initiatiefnemers nadrukkelijk uit om plannen te ontwikkelen die bijdragen aan de doelstellingen en ambities uit het programma.

De overgangen tussen de dorpsranden en het buitengebied onderzoeken we op mogelijkheden om deze landschappelijk te versterken en herkenbaar te maken, waarbij we waar mogelijk de combinatie maken met de bouwrechten vanuit de functiewisselingen.

We maken een integraal gebiedsplan voor het gebied rond de Ginkelse Hei. De werktitel in het programma is 'Hof van Veluwe'. Hiervoor maken we in 2017 een plan van aanpak dat we in overleg met de stakeholders in het gebied uitwerken.

Het Manifest 'Gezonde leefomgeving veehouderijen' is bekrachtigd door veel betrokken partijen. Het manifest is belangrijk voor een gezonde luchtkwaliteit. Wij gaan in Regio FoodValley verband de uitvoering gezamenlijk aanpakken langs twee hoofdsporen: een bestuurlijk- en een praktijkspoor. Alle partijen (provincie, sector en andere innovatiefondsen leveren daar een bijdrage aan. Wij leveren kennis/capaciteit en een financiële bijdrage. Een groot deel van de investering bestaat uit de kosten voor het gezamenlijke Praktijkcentrum. Onze inzet is dat onze bijdrage aan het centrum vanaf 2019 fors lager wordt.

De in de regio Food Valley opgestelde menukaart implementeren we verder door het daadwerkelijk toepassen in de praktijk bij initiatieven. Via pilotprojecten is inmiddels ervaring opgedaan met het breder denken dan alleen ruimtelijke kaders bij initiatieven die bijdragen aan de ambitie van Ede.

Programmalijn Agrarisch en niet-Agrarisch

Het nieuw regionaal functiewisselingsbeleid dat is gericht op de inzet van vrijkomende agrarische bebouwing werken we verder uit en gebruiken we als instrument in gesprekken met initiatiefnemers om kansrijke initiatieven te faciliteren. Daarnaast blijft Ede een belangrijke inhoudelijke bijdrage aan dit regiobeleid leveren.

Het uitgevoerde onderzoek naar mogelijkheden voor mestverwerking in het buitengebied zetten we om in concrete acties, waarbij het stimuleren van het op een verantwoorde wijze verwerken van mest het uitgangspunt is.

De vitaliteit van de bedrijven in het buitengebied is van invloed op de ontwikkelmogelijkheden van de verschillende functies. De eind 2016 gestarte inventarisatie van de vitaliteit van de bedrijven in het buitengebied heeft waardevolle informatie opgeleverd. Deze informatie werken we verder uit: we maken inzichtelijk wat de gevolgen zijn van de hoeveelheid vrijkomende agrarische bebouwing, het aantal percelen met een niet-agrarische bedrijfsactiviteit en het niveau van toezicht en handhaving voor de omgevingskwaliteit in het buitengebied. Aan de hand van deze informatie ontwikkelen we verschillende toekomstscenario's voor het buitengebied.

Het Manifest van Salentein is getekend op een agrarische conferentie. Samen met andere overheden, onderwijs en het bedrijfsleven zetten we stappen voor een sterke agrarische sector in de regio. Hieruit volgen concrete projecten, zoals een coachtraject voor boeren met toekomstgerichte vragen.

Om de afname van de biodiversiteit in het agrarisch buitengebied een halt toe te roepen onderzoeken we waar kansen liggen om de landbouw en natuurbeheer en/of - ontwikkeling met elkaar te verbinden.

Programmalijn Recreatie

We blijven actief deelnemen aan de gebiedsopgave Veluwe. Dit richt zich op vitale vakantieparken, excellente routestructuren en robuuste marketing (in afstemming met citymarketing).

We rollen het project Vitale Vakantieparken uit, waarbij nadrukkelijk verbinding wordt gezocht met het project aanpak permanente bewoning van recreatieterreinen.

In de op te stellen Edese visie op recreatie en toerisme ontwikkelen we een ruimtelijk spoor ten aanzien van de vakantieparken. Ede neemt actief deel aan het programma Vitale Vakantieparken. In dit programma wordt met de deelnemende gemeenten gewerkt aan de toekomstbestendigheid van de recreatieparken, zowel in Ede als Veluwebreed.

Het project handhaving permanente bewoning levert zichtbare resultaten op en zetten we voort. Wij vragen verhoging van de projectbijdrage zodat de herprioritering op handhaving opgeheven kan worden. Dat resulteert in een (aanvullende) projectbijdrage voor 2017 en 2018.

Welk budget is nodig?

bedragen x € 1.000

Prestaties Buitengebied	1e Tranche 2017	+ Extra voor 2e helft 2017	Al bekend 2018
T.b.v. de doelen: versterken omgevingskwaliteit	8	165	250
Te besteden aan onder andere:			
- Handreiking omgevingskwaliteit			
- integraal gebiedsplan Hof van Veluwe			
- versterking dorpsranden			
- implementatie en uitwerking menukaart			
- uitvoeren Manifest gezonde leefomgeving veehouderijen			
T.b.v. doel: vitale agrarische en niet- agrarische sector	179	166	205
Te besteden aan onder andere:			
- uitwerking regionaal functiewisselingsbeleid			
- projecten volgend uit het Manifest van Salentein			
- inventarisatie bedrijven			
- verbinding landbouw en natuur			
- ontwikkelen scenario's voor een vitaal buitengebied			
T.b.v. het doel: toekomstbestendige toeristische sector	137	163	336
Te besteden aan onder andere:			
- uitwerken ruimtelijk spoor in Vitale vakantieparken			
- borgen recreatie en toerisme in visie en beleid			
- opstarten inventarisatie recreatieterreinen			
- optimalisatie toeristische routestructuren			
- participatie in de Gebiedsopgave Veluwe			
- handhaving permanente bewoning			
Algemeen: communicatie en programma-manager incl. ondersteuning	54	109	100
Totaal	**378**	**603**	**891**

Toelichting extra budget 2e helft 2017 en 2018

Het programma is inmiddels volop in de uitvoering gekomen. Dit betekent dat er nu steeds meer concrete projecten worden uitgevoerd. Deze projecten worden voor een deel uitgevoerd in nauwe samenwerking met verschillende partners, waarbij afspraken zijn of worden gemaakt over cofinanciering.

2.6 Speerpunt Levendig centrum

Wat willen we bereiken?

Het beoogde maatschappelijk effect van het speerpunt Levendig centrum is een levendige stad, waar het prettig wonen is en met een aantrekkelijk vestiging- en ondernemersklimaat. Dit heeft ook een positief effect op de werkgelegenheid. In november 2016 is bij de vaststelling van het 'Verhaal van Ede Centrum - de koers naar 2030' besloten dat Ede Centrum (weer) de plek moet worden waar de Edenaar graag en met trots werkt, winkelt, woont of uitgaat en de niet-Edenaar een bestemming vindt voor een dagje uit. Een op maat gesneden programma van maatregelen van uiteenlopende aard brengt een ommekeer teweeg in de terugloop van het aantal bezoekers en het gebrek aan aantrekkelijkheid en levendigheid. Op lange termijn gaan we een stabiele situatie creëren voor bezoekers, ondernemers, eigenaren, bewoners en andere belanghebbenden zodat Ede over een aantrekkelijk, levendig en levensvatbaar centrum beschikt.

- Het behouden en versterken van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst van Ede Centrum.
  Behoud en versterking van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst van Ede Centrum is het voornaamste doel. Edenaren moeten weer gaan geloven in Ede Centrum, het centrum aantrekkelijker vinden en het centrum vaker bezoeken. Hierdoor gaan ze positiever over het centrum denken en ontstaat er een positieve spiraal.
- Het verbeteren van samenwerking en afspraken tussen partijen en binnen organisaties met betrekking tot het centrum.
- Aantoonbare verbeteringen op het gebied van de voornaamste knelpunten in Ede Centrum: leegstand, bezoekersaantallen, negatieve reputatie, last van regeldruk en lage belevingswaarde.

Wat gaan we doen?

In november 2016 is de lange termijn visie 'Het Verhaal van Ede Centrum' door de gemeenteraad vastgesteld en in december 2016 heeft het college van B en W het onderliggende Uitvoeringsplan Levendig centrum 2017-2019 goedgekeurd. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd. Hierin zijn drie soorten projecten geformuleerd. Sommige van deze projecten duren langer dan de beschreven periode:

a. Projecten gericht op ontwikkelen van beleidskaders en organisatie (zoals schrijven van een nieuw bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan, invoering verlichte regeldruk en onderzoek naar nieuwe opzet van centrumbeheer).
b. Ruimtelijke projecten gericht op verbeteren van verblijfskwaliteit van openbaar gebied, gebouwen, verkeersstructuur en logistiek in en om het centrum (zoals herinrichting Kuiperplein, Markt en Grotestraat en projecten op het gebied van afvalinzameling, toegankelijkheid en parkeren van auto's en fietsen).
c. Projecten, gericht op het aantrekken en (ver)plaatsen van (nieuwe) functies (jongeren, cultuur, zorg, welzijn en wonen) en de promotie van het centrum (organisatie evenementen, centrummarketing).

In het Uitvoeringsplan worden ongeveer 40 projecten beschreven. Sommige projecten bestaan uit meerdere activiteiten. Bijna alle projecten worden in samenwerking tussen gemeente en andere partijen uitgevoerd. De gewenste veranderingen kunnen immers alleen tot stand komen als alle partijen bijdragen. Voor een levendig, aantrekkelijk en levensvatbaar centrum worden ook inspanningen door derden verricht in de vorm van bouwprojecten, nieuwe huurstrategieën, organiseren van (nieuwe) evenementen en promotieactiviteiten.

Als integraal onderdeel van het programma zetten we in op betere samenwerking met partijen en stimulering van samenwerking tussen partijen. Er wordt gewerkt aan een herijking van de centrumorganisatie(SBE) en de financiering hiervan (reclamebelasting). Tevens wordt de opzet van straatverenigingen gestimuleerd, die zich richten op het organiseren van activiteiten op kleine schaal. Dit moet zorgen voor een grotere verbinding van ondernemers met het centrum.

De uit te voeren maatregelen moeten de verbinding tussen Ede-Centrum met de Edese thema's Food, Duurzaamheid en Veluwe versterken. Hiervoor zijn en worden diverse gezamenlijke projecten opgezet.

Welk budget is nodig?

bedragen x € 1.000

Prestaties Levendig Centrum	1e Tranche 2017	+ Extra voor 2e helft 2017	Al bekend 2018
T.b.v. het doel: behoud en versterking van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst van Ede Centrum Te besteden aan: - Ideeënuitvraag en prijsvraag en herinrichting Markt - Diverse evenementen (onder andere Koningsdag, Giro, Pop-up festival, muziekdagen, Zomerbries, Heideweek Culinair, Statues, Festival Art & Food, IJsbaan,) - 5 x per jaar Special Ede Centrum in Ede Stad - In samenwerking met partijen project Ede Centrum Smart: digitaal portal en logistieke projecten.	40	50	50
T.b.v. het doel: aantoonbare verbetering t.a.v. voornaamste knelpunten in Ede Centrum: leegstand, bezoekersaantallen, negatieve reputatie, last van regeldruk en lage belevingswaarde Te besteden aan: - Gevelverbeteringen - Implementatie maatregelen t.b.v. terugdringen autoverkeer in Ede Centrum - Implementatie maatregelen t.b.v. verbeteren fietsbereikbaarheid en fietsparkeren - Verbeteren verblijfskwaliteit openbare ruimte - Vergroening - Onderzoek en implementatie maatregelen voor verbetering afvalinzamelingssysteem	80	150	
T.b.v. het doel: verbeteren van samenwerking en afspraken tussen partijen en binnen organisaties met betrekking tot het centrum Te besteden aan: - Plan en realisatie voor ontmoetingsruimte / stadskamer met expositieruimte - Onderzoek naar wijziging systeem reclamebelasting - Opzetten en deels verbeteren systeem voor aantrekken startende ondernemers - Gezamenlijke projectorganisatie met SBE (acquisitie, beheer, strategie) - Ondersteuning particuliere initiatieven	30	50	20
T.b.v. doel: formuleren en uitwerken van de Visie Ede Centrum 2025, op basis van de input vanuit de serie verdiepingssessies Te besteden aan: - Ontwikkelen nieuw bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan en juridisch instrumentarium gericht op krimp (van detailhandel) - Implementatie "Verlichte regeldruk"	40	50	40
Algemene organisatie Te besteden aan: - Communicatie - Interne organisatie	70	105	100
Totaal	**260**	**405**	**210**

Toelichting extra budget 2e helft 2017 en 2018

Ruim de helft van het extra budget wordt ingezet ter dekking van interne kosten en kosten voor projectleiding. De budgetten voor bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan, alsmede voor verlichte regeldruk betreffen uitsluitend interne kosten. Verder wordt geïnvesteerd in subsidie voor evenementen (€ 50.000) en

gevelverbeteringen (€ 25.000), initiële kosten voor de herinrichting van de Markt en Kuiperplein en kosten voor herinrichting en vergroening van straten en stegen.

2.7 Speerpunt Citymarketing

Wat willen we bereiken?

Citymarketing is belangrijk om Ede 'op de kaart te zetten'. Citymarketing is een krachtig instrument dat gekoppeld is en zal moeten blijven aan de Edese speerpunten. Het is daarbij zaak om gerichte acties te doen naar verschillende doelgroepen, passend en in afstemming met de andere speerpunten. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de brede aanpak in doelgroepen: Bewoners, Bedrijven, Bezoekers en Bollebozen (studenten). Citymarketing werkt in 2016 aan een nieuwe koers. Tijdens deze koersbepaling formuleren we samen met externe en interne partners onze gezamenlijke focus en positionering. We gaan de Citymarketing meer borgen. We richten een passende citymarketingorganisatie in waarbij we kunnen rekenen op draagvlak, commitment en co-financiering van externe partners. Daarnaast zet Citymarketing – naast het reguliere programma dat voortborduurt op de afgelopen jaren – extra in op de doorontwikkeling van De Smaak van Van Gogh en de realisatie van een brede Citymarketing webportal.

We willen een hoogwaardig voorzieningenniveau voor onze inwoners en voor toeristische bezoekers. Daar horen een levendig centrum, goed functionerende wijkwinkelcentra en aantrekkelijke dorpskernen bij. Daarnaast zetten we in om Food ook zichtbaar en beleefbaar te maken voor onze bezoekers en bewoners. Dat doen we onder andere door het label 'De Smaak van Van Gogh' in samenwerking met het Kröller-Müller Museum. Vanuit dit label stimuleren we culinair toerisme. We willen een aantrekkelijk vestigingsklimaat bieden voor Food en Veluwe gerelateerde ondernemers en initiatieven. We stimuleren en omarmen foodgerelateerde events (b2b en b2c).

- Ede wil herkend worden als regio voor Food en Veluwe.
- Ede wil herkend worden als innovatieve topregio voor foodgerelateerde bedrijven en als duurzame gemeente waarin een veelheid aan culturele, culinaire en natuurgerelateerde events plaatsvinden.
- Ede als zodanig bij (toekomstige) inwoners, bedrijven, (kennis)instellingen en toeristen onder de aandacht brengen op een wijze dat deze partijen zich ook daadwerkelijk binden aan Ede, door Ede te bezoeken dan wel zich in Ede te vestigen.
- De komende jaren blijft Smaak van Van Gogh als label van vrije tijd en Food actief.
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat, zodanig dat Ede veel bezoekers kent en (Food)bedrijven zich aan Ede binden.

Wat gaan we doen?

We gaan de ingezette koers op Food en Veluwe verder uitwerken en hiervoor een externe, uitvoerende citymarketing inrichten. De gemeente heeft samen met triple helix partners commitment om Ede op het gebied van Food en Veluwe te vermarkten. In 2015 is de koersbepaling ingezet. In de loop van 2017 is er bij externe partners commitment ontstaan om een gezamenlijke marketingstrategie rondom Food en Veluwe op te zetten. Externe partners willen participeren mits de uitvoerende organisatie buiten de gemeente wordt geplaatst. In 2017 bereiden wij de externe citymarketing organisatie voor zodat vanaf 2018 - of eerder - deze organisatie van start kan gaan. Ondertussen geven wij invulling aan Food en Veluwe marketing vanuit de huidige organisatie bij de gemeente Ede.

De gemeente geeft de nieuwe marketing organisatie de opdracht om het imago van Ede te verbeteren en te koppelen aan de thema's Food en Veluwe en om nieuwe doelgroepen voor Ede aan te trekken. De nieuwe marketing organisatie zal dit doen door Ede rondom Food en Veluwe te promoten en door triple helix partners te stimuleren om de koppeling te maken met beleid en uitvoering. De nieuwe marketing organisatie gaat nauw samenwerken met triple helix partners. Het uitvoeren van evenementenbeleid en gastheerschap behoort tot het takenpakket van de marketingorganisatie; de gemeente behoudt haar regie-rol.

De citymarketing organisatie blijft in samenwerking met Kröller-Müller invulling geven aan het label Smaak van Van Gogh om Ede te profileren en (zakelijke) bezoekers aan te trekken. Citymarketing versterkt daarnaast ook de gemeentelijke speerpunten als Levendig Centrum, WFC, Food, KennisAs en Buitengebied om inhoud slim te kunnen vermarkten waardoor het imago van Ede op het gebied van Food en Veluwe versterkt wordt. De op te richten externe marketingorganisatie, in de vorm van een stichting, zal vanuit vier kerntaken werken:

1. Marketing communicatie rondom Ede in relatie tot Food en Veluwe;
2. Samenwerking stimuleren, triple helix partners stimuleren en aanjagen om productmarktcombinaties te ontwikkelen rondom Food en Veluwe;
3. Evenementenloket inrichten voor evenementen rondom Food, Veluwe en DNA Ede (Airborne, cultuur, erfgoed) stimuleren en coördineren.
4. Gastheerschap vormgeven.

De webportal 'Uit in Ede' wordt vervangen door een bredere citymarketing webportal met nu meer aandacht voor vrije tijd en als nieuwe items wonen, ondernemen en studeren in Ede.

Welk budget is nodig?

bedragen x € 1.000

Prestaties Citymarketing	1e Tranche 2017	+ Extra voor 2e helft 2017	Al bekend 2018
T.b.v. het doel: Ede staat bekend als innovatieve regio voor Food & Veluwe		60	326 (2018) 256 (2019) 156 (2020)
Te besteden aan: - Inrichten marketingorganisatie: . Vergroten draagvlak met externe partners (Triple Helix) . Realisatie huisstijl en merkkader . Het opstellen van een Strategisch marketingplan			
T.b.v. het doel: Inwoners, bezoekers en bedrijven binden zich aan Ede	20	40	20
Te besteden aan: - Het ontwikkelen van een brede citymarketing webportal gebaseerd op de koersbepaling			
T.b.v. het doel: doorontwikkeling Smaak van Van Gogh		25	
Te besteden aan: - Communicatie en PR - De foodproductlijn Van Gogh doorontwikkelen - nieuwe Foodevenementen ontwikkelen			
T.b.v. het doel: aantrekkelijk vestigingsklimaat		5	
Te besteden aan: - Het actualiseren van het evenementenbeleid (zakelijk/publiek) - Het inrichten van het evenementenloket			
Reeds toegekend bij voorstel 'reservering invulling € 3 miljoen': - Zichtbaar maken grootschalige projecten		120	10
Totaal	**20**	**250**	**356**

Toelichting extra budget 2e helft 2017 en 2018

In 2016 was voor dezelfde posten budget aangevraagd en toegekend gekregen. In 2016 hebben we vertraging opgelopen en lopen nu door in 2017, waardoor we nu 'opnieuw' de 'rest' budgetten aanvragen.

2.8 Speerpunt Evenementen

Wat willen we bereiken?

Evenementen zijn belangrijk voor een stad. Het zorgt ervoor dat inwoners (oud en jong) trots zijn op hun stad, het zorgt voor de komst van bezoekers buiten Ede, het zorgt voor een economische spin off (bestedingen). En in de zomermaanden zijn evenementen belangrijk voor de toeristen die verblijven op parken en campings. De afgelopen jaren hebben we een paar grote evenementen in Ede centrum gekregen:

- Summerloverz dance: gratis evenement voor jongeren op de Markt
- Heideweek: verschillende podia Markt en Museumplein, met bands
- Statues by Night: levende standbeelden door het hele centrum van 19.30 uur tot 22.00 uur.

Wat gaan we doen?

De grote evenementen gaan naar het Kuiperplein. Voor 2018 gaat het om de Heideweek en om Summerloverz. Mede door de financiële impuls heeft het programma van de Heideweek een goede ontwikkeling doorgemaakt. Voor Summerloverz zijn er plannen voor 2018 en daarna. Het gaat om een gratis dance evenement waar jongeren samen kunnen zijn en samen de zomer kunnen beleven in het centrum van Ede. Het Statues by Night evenement is niet meer weg te denken uit Ede. Het trekt jaarlijks meer dan 10.000 bezoekers naar ons centrum. Een breed en laagdrempelig evenement dat bij uitstek past bij Ede. Oud en jong slenteren door onze straten op zoek naar het volgende levende standbeeld.
We willen dit evenement voor de komende jaren binden aan Ede. Daarmee wordt Statues by Night uniek verbonden met Ede. Het zal dus nergens in Nederland plaatsvinden. Maar dat betekent ook dat er jaarlijks een kwaliteitsimpuls moet zijn. Het is een duur evenement. De ‘beelden’ zijn vaak professioneel. Daarnaast is een goede belichting noodzakelijk om de beelden tot hun recht te laten komen. Verder is het belangrijk om het wat te verbreden bijvoorbeeld door extra beelden, meer interactieve acts of door het inrichten van een Food Hotspot. Daardoor krijgt het meer beleving en wordt het een festival Statues by Night in Ede.

Welk budget is nodig?

bedragen x € 1.000

Prestaties Evenementen	1e Tranche 2017	+ Extra voor 2e helft 2017	Al bekend 2018
Het doel:			
Te besteden aan:			
- Heideweek	25		25
- Summerloverz	10		10
- Statues by Night	25		35
Reeds toegekend bij voorstel 'reservering invulling € 3 miljoen':			
- Dropzone		36	223
- Evenementen		150	150
Totaal	**60**	**186**	**443**

Toelichting extra budget 2e helft 2017 en 2018

Heideweek: Er is structureel € 20.000 beschikbaar. De afgelopen jaren is dit budget met € 25.000 verhoogd vanuit het investeringsfonds. Gevraagde bijdrage voor 2018: € 25.000
Summerloverz: Gevraagde bijdrage voor 2018: € 10.000
Statues by Night: Gevraagde bijdrage voor 2018: € 35.000 (was € 25.000)

2.9 Speerpunt IABW

Wat willen we bereiken?

Het beoogde maatschappelijke effect is een aantrekkelijk vestigingsklimaat en werkgelegenheid. Het doel van de Integrale Aanpak Bedrijventerreinen en Werklocaties (IABW) is het accommoderen van bestaande en nieuwe bedrijvigheid, het versterken van de positie van de gemeente binnen dé Foodregio van Nederland, Regio FoodValley, en het creëren in en de komende jaren verder versterken van duurzame werkgelegenheid. Deze aanpak is niet een integraal programma, zoals de hiervoor beschreven thema's. Maar een aanpak ter versterking (van de afzet) van de bedrijventerreinen en werklocaties. Er is wel een nauwe samenhang met het programma's Food en KennisAs.

Met betrekking tot werkgelegenheid, kavelverkoop en bekendheid zijn de volgende doelen bepaald:

- Ontwikkeling aantal arbeidsplaatsen houdt gelijke tred met groei inwonertal.
- Meer arbeidsplaatsen dan beroepsbevolking.
- Ontwikkeling aantal arbeidsplaatsen positiever dan landelijk gemiddeld.
- Afname werkloze beroepsbevolking.
- Minder werkloze beroepsbevolking dan landelijk gemiddeld.
- Kavelverkoop minimaal conform planning MPG, afname rentelasten op bedrijventerreinen.
- Ede is gekend als Food-stad als onderdeel van de Foodregio van Nederland bij Food-bedrijven in binnen- en buitenland.

Wat gaan we doen?

Het resultaat van de Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en Werklocaties zijn geïntensiveerde verkoopinspanningen van kavels op bedrijventerreinen om daarmee de rentelasten op de grond te verminderen. Daarbij door aantrekken van extra bedrijven, het realiseren van extra werkgelegenheid.

De Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en Werklocaties is vastgesteld door het college op 12 mei 2015 en besproken met de gemeenteraad op 18 juni 2015. Eind 2016 heeft een eerste tussenevaluatie met de raad plaatsgevonden waarin is aangetoond dat de extra investeringen ook daadwerkelijk hebben geresulteerd in het behalen van de doelstellingen. Voldoende aanleiding om ook de tweede helft van de looptijd van het IABW voort te gaan op de ingezette weg en de klant/het bedrijf centraal te blijven stellen in het proces. Hoewel het huidige IABW formeel op 31 december 2017 eindigt zijn nog niet al onze ambities verwezenlijkt.

Voor de tweede helft van 2017 en 2018 ligt de focus en ambitie op de ontwikkeling en het vermarkten van het Food & Businesspark (De Klomp). Door planologische redenen is in 2016 nog niet gestart met uitgifte van kavels op dit terrein. Derhalve is een inhaalslag nodig om de geformuleerde doelen qua uitgifte van bedrijventerreinen te realiseren. Voor 2017 en 2018 zijn extra inspanningen nodig. Om dit te bereiken wordt een Marketing en Acquisitieplan opgesteld en ten uitvoer gebracht dat mede is gebaseerd op de lessen geleerd uit de integrale aanpak die vanuit het IABW is ontwikkeld. Dit marketing en acquisitieplan is gericht op het goed in de markt zetten van het nieuwe bedrijventerrein en het vullen van de 'pijplijn' met gegadigden. Voor externe expertise (opstellen van het Marketing en Acquisitieplan, promotieactiviteiten- en middelen, websites enz.) is extra financiering nodig.

Welk budget is nodig?

bedragen x € 1.000

Prestaties Iabw	1e Tranche 2017	+ Extra voor 2e helft 2017	Al bekend 2018
Het doel: uitgifte bedrijventerreinen volgens prognose	200	75	50
Te besteden aan:			
- marketing en Acquisitie t.b.v. het Food & Businesspark			
Totaal	**200**	**75**	**50**

2.10 Financiën Investeringsfonds Impuls Ede

Overzicht Investeringsfonds Impuls Ede

bedragen x € 1.000

Speerpunt	Rekening 2015	Rekening 2016	1e tranche 2017	2de tranche 2017	1e tranche 2018	2019	2020	Totaal
Duurzaamheid	30	695	385	367	756	0	0	2.233
Food	115	605	370	638	720	0	0	2.448
KennisAs Ede Wageningen	0	270	335	0	335	0	0	940
Buitengebied	93	494	378	603	891	0	0	2.459
Levendig centrum	0	718	260	405	210	0	0	1.593
Citymarketing	0	227	20	250	356	256	156	1.265
Evenementen	0	60	60	186	443	0	0	749
IABW	0	153	200	75	50	0	0	478
Vervolg mEdemaken	8	49	40	0	0	0	0	97
Totaal	**246**	**3.271**	**2.048**	**2.524**	**3.761**	**256**	**156**	**12.262**

3. Programmabladen

Wat gaan we doen?

Onderwijshuisvesting scholen en gymzaal Ederveen

Ten opzichte van het integrale huisvestingsplan is de vervangende nieuwbouw van de twee scholen in Ederveen naar voren gehaald. De gemeenteraad heeft besloten dat deze in 2019 moet plaatsvinden op voorwaarde dat de scholen een eventueel financieel nadeel van de vervroeging van de gemeente wegnemen.

Renovatie gymzaal Bunschoterweg

In het integrale huisvestingsplan binnensport 2015-2018 is bepaald dat een gymlokaal na 40 jaar gerenoveerd wordt. In 2020 staat het gymlokaal op de Bunschoterweg op het programma om gerenoveerd te worden. Begroot is een investeringsbedrag van € 250.000.

Renovatie gymzaal Verlengde Parkweg

In het Integrale huisvestingsplan binnensport 2015-2018 is geen renovatiebudget opgenomen voor het gymlokaal aan de Verlengde Parkweg in Ede. Dit vanwege verplaatsing van de gebruikmakende scholen en daarmee sluiting van het lokaal. Inmiddels hebben de schoolgebouwen nieuwe gebruikers gevonden en is dit gymlokaal benodigd voor het bewegingsonderwijs. Daarom wordt alsnog renovatie voorgesteld. De geraamde investering is ruim € 0,4 miljoen.

Onderwijshuisvesting Enka

Een school op de Enka is van belang voor bewoners van deze wijk. Ouders van leerlingen vragen om aanwezigheid van een school. In samenwerking met de schoolbesturen wordt gewerkt aan een verhuizing van een bestaande school. Daarbij zijn voor de huisvesting twee uitwerkingen mogelijk: inzet van het huidige kantinegebouw op de Enka of algehele nieuwbouw.

Onderwijshuisvesting Vestercollege

Ter tijdelijke overbrugging naar een definitieve oplossing voor huisvesting voor het Vestercollege is voor de jaren 2018 en 2019 budget nodig om ruimte te huren. De dekking voor in totaal € 0,1 miljoen wordt gevonden in de stelpost strategisch huisvestingsplan onderwijshuisvesting.

Reguliere onderwijshuisvestingsvragen

In het integrale huisvestingsplan is een huisvestingsagenda opgenomen. De Ruitenbeekschool en De Kraats zijn in 2018 opgenomen. De kapitaallasten van deze investering worden gedekt uit de stelpost strategisch huisvestingsplan onderwijshuisvesting.

Lessen amateurverenigingen

Het vergroten van het budget ten behoeve van muzieklessen bij amateurverenigingen.

Theateronderwijs

In de afgelopen jaren zijn de kinderen uit de hoogste klassen van het basisonderwijs via het fotoproject 'Mijn dorp en ik' op creatieve wijze aan de slag geweest met het tegengaan van vooroordelen. De combinatie van het gebruik maken van een kunstvorm en het bespreekbaar maken van een maatschappelijk thema bleek goed te werken. Deze lijn willen we voortzetten met het laten uitvoeren van een toneelproject in het kader van de bevordering van integratie in de hoogste klassen van het basisonderwijs.

Beeldende kunst

De huidige 1% regeling ten behoeve van beeldende kunst is stopgezet. Voorgesteld wordt deze te vervangen door een jaarlijkse storting van € 50.000 in de reserve beeldende kunst en € 10.000 vrij te maken voor het onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte.

Omroep Ede

Omroep Ede wil verder professionaliseren en de apparatuur aanpassen gezien de technologische ontwikkelingen. Het voorstel voorziet in toekenning van een incidentele subsidie van € 20.000 voor de aanschaf van apparatuur en een structurele bijdrage van € 18.000 voor een abonnement voor het redactie- en productiesysteem.

Exposeum

Het initiatief van het Exposeum bevindt zich al enige tijd in een verkennende fase. Zodra de businesscase voorhanden is, is er inzicht in de kosten voor de aanpassing van het gebouw en het verplaatsen van de huidige huurders. In deze perspectiefnota zijn hier geen budgetten voor geraamd.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Actuele begroting	19.770	19.724	19.987	20.343	20.423
Onderwijshuisvesting scholen Ederveen	-	-	46	191	346
Onderwijshuisvesting gymzaal Ederveen	-	-	-	52	52
Renovatie gymzaal Bunschoterweg	-	-	-	-	19
Renovatie gymzaal Verlengde Parkweg	-	-	21	21	21
Onderwijshuisvesting Enka	-	-	-	18	18
Lessen amateurverenigingen	20	30	30	30	30
Theateronderwijs	50	50	-	-	-
Beeldende kunst	60	60	60	60	60
Omroep Ede	38	18	18	18	18
	19.938	**19.882**	**20.162**	**20.733**	**20.987**

Wat gaan we doen?

Zware casuïstiek 3D

Vanuit de Jeugdwet heeft de gemeente de opdracht om de juiste zorg voor jeugd te garanderen en tegelijkertijd te transformeren naar zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Om dit te realiseren wordt in Ede wordt intensief samengewerkt tussen preventie, curatie en repressie. Uit diverse onderzoeken blijkt dat de Edese zorg- en veiligheidsstructuur hiervoor de juiste basis vormt. Er zijn ook punten waar het knelt.

- Aanvraag preventief aanbod

Door dichtbij de vindplaatsen zo vroeg mogelijk de juiste ondersteuning te bieden, wordt beoogd te voorkomen dat problemen escaleren en/of zwaardere zorg nodig is. In de Edese zorg- en veiligheidsstructuur is dit de basis waar vanuit we werken. Het gaat om activiteiten zoals het schoolmaatschappelijk werk, Praktische Gezinsondersteuning en Home-Start. Uit onderzoek onder inwoners, blijkt dat zij zich geholpen voelen door deze voorzieningen. Echter, op dit moment staat de preventieve zorg onder druk vanwege teruglopende financiële middelen.

- Outreachende en cultuursensitieve aanpak risicojongeren en -gezinnen

In Veldhuizen zien we op onderdelen een cumulatie van risicofactoren en problemen. Dit vraagt, naast preventief aanbod, zwaardere inzet. Het gaat dan om intensieve en langdurige intensieve begeleidingstrajecten voor risicogezinnen, extra inzet van professionals op straat (outreachend jongeren- of opbouwwerk), het bevorderen van cultuursensitiviteit en diversiteit onder professionals en een cultuursensitief maatwerkaanbod. Dit wordt bevestigd in het DSP onderzoek naar de onrust in Veldhuizen. Dit specifieke aanbod is afhankelijk van en werkt intensief samen met het preventieve aanbod, dichtbij de vindplaatsen. Dit mede vanuit het oogpunt van normaliseren en het bieden van perspectief.

- (Sociaal) Interventieteam (zie ook programma 6)

Als gezinnen niet meer vrijwillig meewerken aan hulp en de inzet van dwang, drang en straf noodzakelijk is, wordt het interventieteam ingezet. Door middel van procescoördinatie wordt samen met alle gemeentelijke afdelingen en een groot aantal maatschappelijke partners beoogd de overlast die jongeren/huishoudens veroorzaken te stoppen en/of de criminele activiteiten van de gezinsleden te verminderen en de situatie waarin kinderen opgroeien te verbeteren. De groepsaanpak valt hier onder. Het SIT maakt gebruik van al het preventief, curatief en maatwerkaanbod om tot een goede aanpak te komen en is daarbij afhankelijk van een

voldoende toereikend aanbod. Het interventieteam heeft een brede doelgroep en houdt zich ook bezig met huishoudens zonder kinderen waarbij het opvoeren van druk noodzakelijk is.

- Onderlinge afhankelijkheid

De zorgstructuur rondom jeugd en gezinnen is een samenhangend geheel, waarbij de verschillende onderdelen op elkaar ingrijpen. Er is dus een afhankelijkheid: procescoördinatie is een lege huls zonder een beschikbaar zorgaanbod, het terugdringen van zwaardere zorg wordt onmogelijk als er een tekort aan preventieve ondersteuning is, vanuit groepsaanpak wordt een beroep gedaan op outreachend jongeren- of opbouwwerk, preventief aanbod en cultuursensitieve zorg. Het één kan niet goed functioneren zonder het ander.

Arbeidsmarktbeleid

In de regio is de 'driehoek' economie, onderwijs en werkgelegenheid nodig om de welvaart en economische groei te bevorderen, de concurrentiepositie te versterken en te stimuleren dat iedereen kan meedoen en meeprofiteren. In de afgelopen jaren is flink geïnvesteerd in zowel de regionale als de triple helix samenwerking op het gebied van arbeidsmarktbeleid. Zowel het Rijk als provincie maar ook partners in de regio zelf, gebruiken steeds vaker de arbeidsmarktregio als organiserend principe voor het agenderen van arbeidsmarktvraagstukken. Daarbij heeft gemeente Ede een regie- en agenderende rol, zowel bestuurlijk als in de uitvoering (ambtelijk). Op basis van de opgedane ervaring maken wij de huidige inzet van programmamanagement structureel en geven wij een aanvullende beleidsimpuls in de jaren 2017 tot en met 2019. De gevraagde inzet is gericht op het goed uitvoering geven aan de regierol van Ede voor de regio FoodValley. We onderzoeken in welke mate deze kosten mede gedragen kunnen worden door de overige gemeenten in de regio FoodValley.

Specialistische Ondersteuner bij de Huisarts (SOH)

Een belangrijk onderdeel van de transformatieagenda jeugd betreft het verlagen instroom specialistische Ggz-zorg. Uit een pilot in alle gemeenten van FoodValley blijkt dat instroom in specialistische jeugdhulp sterk wordt verminderd met inzet van een specialistische ondersteuner bij de huisarts. De dekking van deze inzet wordt vanaf 2019 voorzien in een besparing op maatwerkvoorzieningen.

Ondersteuning adviesraad sociaal domein

De leden van de adviesraad zijn deskundig op WMO, jeugd, participatie en welzijn. Het is van belang hen te equiperen met een budget en ambtelijke ondersteuning op een wijze die passend is bij wat van een adviesraad wordt verwacht in een complexe context van Ede als 100.000+ gemeente.

Inclusie

De aangenomen motie Toegankelijke Gemeente (feb. 2016) kwam tot stand naar aanleiding van de ratificatie door Nederland van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. De gemeente, vertegenwoordigers van doelgroepen en burgers uit de samenleving zijn geraadpleegd op vijf thema's: inclusief onderwijs, inclusief wonen, de inclusieve arbeidsmarkt, toegankelijkheid en vrije tijd. De prioriteiten op deze thema's bij elkaar genomen vormen de Routekaart Ede Inclusief. Voor de verwezenlijking zijn middelen nodig voor projectmanagement, voor het toegankelijker maken van de eigen dienstverlening en voor een werkbudget om initiatieven uit de samenleving te ondersteunen.

Meldcode huiselijk Geweld, Veilig Thuis en meer

Voor de wet Meldcode Huiselijk Geweld bekrachtigen de regiogemeenten later in 2017 een missiestatement. De uitvoering van het missiestatement vereist een implementatiebudget van € 0,1 miljoen voor het op orde brengen van het gedachtegoed van de meldcode, zowel voor de regionale regietaak als voor de eigen organisatie.

Ede is als centrumgemeente voor de functies Veilig Thuis, Geweld in Afhankelijkheidsrelaties en Centrum voor Seksueel Geweld verantwoordelijk voor de inhoud en financiering er van. Op basis van nadere kostenspecificaties wordt voor later in 2017 besluitvorming voorbereid. Hiervoor zijn nog geen middelen gereserveerd.

Kindcentra

Kindcentra zijn voorzieningen voor kinderen van 2 tot 12 jaar. Kindcentra bieden kinderen een volledig dagprogramma op het gebied van educatie, opvang en ontwikkeling. Door het beschikbaar stellen van eenmalige subsidies stimuleren we de ontwikkeling van Kindcentra door onze maatschappelijke partners in Ede.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Actuele begroting	25.478	22.806	21.632	21.598	21.548
Zware casuïstiek 3d	100	700	700	-	-
Arbeidsmarktbeleid - structureel maken huidige inzet	-	210	210	210	210
Arbeidsmarktbeleid - aanvullende beleidsimpuls	115	230	230	-	-
Specialistisch ondersteuner bij huisarts	15	200	-	-	-
Ondersteuning adviesraad sociaal domein	10	20	20	20	20
Inclusie	90	144	95	95	95
Meldcode huiselijk geweld	50	50	-	-	-
Kindcentra	45	45	-	-	-
	25.903	**24.405**	**22.887**	**21.923**	**21.873**

Wat gaan we doen?

Jeugdhulp

De kosten voor maatwerkvoorziening jeugdzorg zijn in 2016 gestegen (open einde regeling). Daarnaast daalt de begroting vanwege rijkskortingen en verdeeleffecten. Ten aanzien van instellingsvoogdij gaan we uit van een aanpassing van de integratie-uitkering sociaal domein jeugd. Door de groei van zorgkosten en de benodigde tijd om de transformatie te realiseren, verwachten we een tekort op jeugdmaatwerkvoorzieningen voor 2017 en 2018. De korte historie, grote veranderingen en complexe verbanden zorgen ervoor dat het voorspellend karakter van de trends nog beperkt is. We monitoren de ontwikkeling en betrekken dit bij de reguliere planning & control instrumenten.

Ontwikkeling budgetten voor de algemene inkomstenvoorzieningen (BUIG)

Uitgaande van een stabiliserend klantenbestand is het tekort in 2017 13,7%. Om het tekort onder de grens van het maximale eigen risico (12,5%) te brengen zou het klantenbestand met meer dan 10% moeten afnemen. De landelijke trend daarentegen is dat in 2017 het aantal bijstandsuitkeringen verder stijgt.
Zoals in de begroting 2017-2020 al is gemeld wordt, mede als gevolg van de vaststelling van een nieuwe vangnetregeling Participatiewet, een aanvullend nadeel op de bijstandsuitgaven verwacht. Het totale tekort op de bijstandsuitgaven voor 2017 bedraagt naar verwachting € 3,5 miljoen. De vangnetregeling vanuit het Rijk voorziet hierin voor € 1,5 miljoen. Eerder is al structureel € 0,8 miljoen beschikbaar gesteld. Er resteert een tekort van € 1,2 miljoen in 2017 en 2018. Onder invloed van discussies over het verdeelmodel en de vangnetregeling blijft de raming van de budgetten voor de algemene inkomensvoorziening (BUIG) een aandachtspunt. Zolang deze discussies niet zijn afgerond kiezen wij er voor om jaarlijks het te verwachte tekort in beeld te brengen.

Participatiebedrijf

In het ontwerp participatiebedrijf is in december 2016 een meerjarig beeld geschetst van het te verwachten tekort op de uitvoering van de WSW ad € 1,2 miljoen. Voor de periode 2018 en verder is dit budget nodig om uitvoering te geven aan het op te richten participatiebedrijf. Dekking hiervoor is beschikbaar binnen de stelpost decentralisaties en maatregelen regeerakkoord.
Het participatiebedrijf zich op dit moment in de opbouw fase. Dat betekent dat er nog onzekerheden zijn ten aanzien van het exploitatieresultaat maar ook ten aanzien van de kosten die gemaakt worden in het kader van de oprichting zoals mogelijke ontvlechtingskosten en benodigd startkapitaal. De hoogte van een

weerstandsvermogen voor het participatiebedrijf wordt op dit moment in beeld gebracht. In de loop van 2017 komen wij hier bij u op terug.

Permar

De raad heeft in 2016 besloten om de Permar per 1 januari 2018 op te heffen. In 2018 worden kosten gemaakt voor de afwikkeling van boekjaar 2017. De verwachting is dat deze kosten voor Ede ongeveer de helft van de na-ijlende kosten van € 0,3 miljoen bedragen.

Statushouders

Vanaf 2015 heeft Ede te maken met een verhoogde asielinstroom. Het is in ieders belang dat deze nieuwe inwoners goed en snel inburgeren, integreren en participeren. We hebben voor de jaren 2017-2019 een inschatting gemaakt van wat er vanuit de verschillende beleidsterreinen nodig is om deze snelle integratie tot stand brengen: Onderwijs aan en integratie van jonge statushouders, begeleiden van volwassen statushouders naar onderwijs en werk, actieve deelname van statushouders aan de samenleving. We verwachten dat we deze inzet kunnen bekostigen vanuit bestaande budgetten.

Inschaling functie schaal 8 naar 9 van de consulenten Inkomen

In 2016 is een aanpassing geweest van het functieprofiel van de Consulent Inkomen. Door een andere inpassing in het functiewaarderingssysteem (HR21) wordt de functie een salarisklasse hoger gewaardeerd.

Inschaling functie schaal 6 naar 7

Voor de medewerkers A&S zijn door de decentralisatie nieuwe functieprofielen ontstaan. Naar analogie van bovenstaand voorstel wordt deze functie hoger gewaardeerd.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Actuele begroting	82.417	79.769	80.258	79.830	80.281
Jeugdhulp	2.000	1.300	-	-	-
Ontwikkeling BUIG	1.150	1.150	-	-	-
Participatiebedrijf	-	1.200	1.200	1.200	1.200
Participatiebedrijf - dekking uit stelpost sociaal domein	-	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Permar	-	175	-	-	-
Statushouders	375	495	350	-	-
Statushouders - dekking uit diverse bronnen	-375	-495	-350	-	-
Inschaling functie schaal 8 naar 9	102	102	102	102	102
Inschaling functie schaal 6 naar 7	14	28	28	28	28
	85.683	**82.524**	**80.388**	**79.960**	**80.411**

Wat gaan we doen?

Revitaliseringsonderzoek bedrijventerreinen

Goed bereikbare en vitale bedrijventerreinen met een kwalitatief goede uitstraling zijn belangrijk voor de lokale economie en werkgelegenheid. Kwaliteit, uitstraling en functionaliteit zijn en worden steeds meer de drijvende kracht van de locatiekeuze. In het kader van de provinciale en regionale planningsafstemming is het van belang om ook oudere terreinen slagvaardig op te pakken. Om in de toekomst bestaande en nieuwe bedrijven optimaal te kunnen faciliteren is het gewenst om de huidige kwaliteit en economische aantrekkelijkheid van de bestaande bedrijventerreinen inzichtelijk te maken in relatie tot een mogelijke herstructureringsopgave. Het college wil in nauwe samenwerking met de ondernemers een scan laten uitvoeren naar de kansen en mogelijkheden voor revitalisering. Revitalisatie is per definitie een traject waarin de publieke en private belangen elkaar vinden en kunnen versterken.

Plan van aanpak urgente verkeersveiligheidsknelpunten

In 2017 geeft het college uitvoering aan de motie Verkeersveiligheid uit november 2016. Resultaat is een plan van aanpak met (infrastructurele) maatregelen en activiteiten die kunnen worden genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Fietsvoorzieningen Westzoom + kruispunt Klompersteeg/Westzoom

In 2019 wordt het kruispunt Postweg/Westzoom gereconstrueerd ten behoeve van een betere doorstroming van en naar de A30. Aansluitend is het wenselijk om langs de Westzoom fietsvoorzieningen te realiseren en te zorgen voor een veilige oversteek voor langzaam verkeer ter hoogte van de Klompersteeg.

Snelle fietsroute Ede-Veenendaal tweede tranche

Voor de afronding van het project Snelle fietsroute Ede-Veenendaal wordt een hoogwaardige vrij liggende fietsverbinding tussen het station Ede-Wageningen en het kruispunt Galvanistraat/Frankeneng gerealiseerd. Uitvoering is voorzien in de jaren 2017 tot en met 2019. Voor de eerste twee jaar zijn middelen via het Fietsplan beschikbaar.

Herprofilering Marktstraat

In afstemming met het project Levendig Centrum wordt voorgesteld om de Marktstraat tussen de Molenstraat en de Nieuwe Stationsstraat een nieuw profiel te geven conform de nieuwe ontwerprichtlijn. Voor de

weggebruikers wordt duidelijker wat hun plaats is op de weg. Er ontstaat een rustiger straatbeeld en een betere beleving van dit deel van het centrum. De investering bedraagt € 0,1 miljoen.

Verkeerskrediet 2020

De afgelopen jaren heeft u jaarlijks € 0,4 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van mobiliteitsprojecten voor verschillende modaliteiten. Deze projecten zijn van belang voor een goede bereikbaarheid en dragen bij aan een verhoging van de verkeersveiligheid en een verbetering van de leefbaarheid. We voegen een even groot krediet toe voor het jaar 2021.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Actuele begroting	3.074	3.149	3.535	3.301	3.304
Revitaliseringsonderzoek bedrijventerreinen	50	-	-	-	-
Aanpak urgente verkeersveiligheidsknelpunten	16	-	-	-	-
Fietsvoorzieningen Westzoom en kruispunt	-	3	17	55	55
Snelle fietsroute Ede-Veenendaal	-	-	-	28	27
Herprofilering Marktstraat	-	-	6	6	6
Verkeerskrediet 2020	-	-	-	-	22
	3.140	**3.152**	**3.558**	**3.390**	**3.414**

Wat gaan we doen?

Sociale wijkonderneming hoogbouw Ede-Zuid

De buurt rondom hoogbouw Ede-zuid heeft een droom, een gezamenlijk perspectief geformuleerd. De afgelopen jaren hebben nieuwe bewonersinitiatieven op het gebied van ontmoeten, de openbare ruimte en veiligheid tot mooie resultaten geleid in het dichterbij brengen van die droom. Professionals in de wijk hebben de bewoners van de buurt beter leren kennen en nieuwe contacten gelegd. Vertrouwen en betrokkenheid zijn gegroeid. De reis verliep tot nu toe echter niet altijd gemakkelijk en vlekkeloos. Om echt voortgang te boeken is een krachtige impuls nodig: professionals, bewoners, ondernemers en organisaties uit de wijk willen een 'vrij speelveld' creëren. Een speelveld met heldere spelregels en binnen duidelijke kaders, met een vangnet voor kwetsbaarheden. Dit gebeurt in de vorm van een sociale wijkonderneming, een broedplaats. De broedplaats is, nog meer dan het bewonersnetwerk nu, van grote betekenis voor individuele bewoners en de buurt als geheel. Daarnaast wordt in het komend half jaar een businesscase opgesteld. Want behalve maatschappelijk effect, beoogt het ook een financieel effect. Om de wijkonderneming en businesscase op te stellen is een partij bereid gevonden samen met ons aan de slag te gaan. Zij brengen expertise in die we zelf niet in huis hebben en dragen mede het risico.

Stadsvisie, uitvoeringsagenda

De Omgevingsvisie Ede-Stad (Stadsvisie Ede 2030) is de eerste stap in de implementatie van de Omgevingswet. Een ruimtelijke agenda en uitnodiging om samen de stad te maken en daarmee de beweging van binnen naar buiten te maken. Dit gaat niet van zelf. Een uitvoeringsagenda gericht op het uitwerken en prioriteren van acties moet zorgen voor een gestructureerde aanpak en een specificatie van de rolneming. Een op inwoners, ondernemers en organisaties gerichte roadshow moet zorgen dat de stadsvisie en haar ontwikkelingskansen buiten bekend worden, gaan leven en tot uitvoering komen. Tevens geeft de roadshow inzicht in de rol die inwoners, ondernemers en organisatie willen en kunnen nemen in de uitvoering. Tenslotte wordt het budget aangewend om initiatieven vanuit de stad te ondersteunen met advies en onderzoek en op die manier de energie om te zetten naar een zichtbaar resultaat. Medio 2017 wordt de Visie Bennekom vastgesteld. Waar mogelijk worden de resultaten hiervan betrokken bij de uitvoeringsagenda.

Stadsvisie, ontwikkeling groenblauw raamwerk

In 2017 begint het college met de uitvoering van de Stadsvisie. Onderdeel hiervan is de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk dat een drager vormt voor een duurzaam, klimaatbestendig en gezond Ede. Een

raamwerk dat vanuit het buitengebied de stad dooradert in de grotere stads- en landschapsparken of kleinere groen- en waterstructuren. Waar mogelijk wordt gecombineerd met fiets- en wandelpaden die recreatie en toerisme bevorderen. Het college vraagt middelen voor het ontwikkelen van een plan van aanpak voor het groenblauw raamwerk en het definiëren van projecten. Voorzien is in kredieten van twee keer € 0,2 miljoen en twee keer € 0,3 miljoen om deze projecten in de komende vier jaar uit te kunnen voeren.

Verruiming fonds duurzaamheidsleningen

Sinds 2016 worden duurzaamheidsleningen aan burgers en instellingen verstrekt. Het succes van de leningen, het grote aantal gehonoreerde aanvragen, leidt er toe dat het plafond van het fonds in zicht kwam. Om te voorkomen dat aanvragen om een lening afgewezen zouden moeten worden, heeft de gemeente eerder besloten tot verruiming van het fonds van € 2 miljoen naar € 4 miljoen. De begroting voorziet vanaf 2018 niet in de hogere rentekosten en de hogere beheervergoeding aan SVN.

Plan van aanpak arbeidsmigranten MOE-landen

De twee hoofdlocaties waar momenteel in de gemeente Ede arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa zijn gehuisvest, zijn geen lange termijn locaties. Het huurcontract van hotel 'Flexforce' loopt in januari 2018 af. Het gebruik van De Goudsberg is illegaal en wordt in het kader van revitalisering van recreatieparken beëindigd. Nu al komen regelmatig zaken naar boven van huisvesting van MOE-landers op onwenselijke locaties, die niet voldoen aan geldende normen. Dat leidt tot complexe, langdurige handhavingszaken. De kans op toename van dergelijke situaties is reëel. Naast het huisvestingsvraagstuk zijn er vraagstukken op het gebied van veiligheid (overlast), onderwijs en op sociaal vlak. Daarom is het wenselijk om een integrale visie op te stellen waarin een heldere lijn wordt uitgezet op dit onderwerp. Gevraagde financiering is voor de uitvoering van een inventarisatie en het opstellen van een plank van aanpak. Het opstellen van de visie volgt in 2018.

Implementatie en borging wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)

De Wet VTH is in april 2016 van kracht geworden. De wet beoogt inzichtelijk te maken welke kwaliteit burgers, bedrijven en instellingen, maar ook overheden onderling en als opdrachtgevers mogen verwachten bij onder meer omgevingsvergunningen. Een kwaliteitscoördinator gaat zorgdragen voor de implementatie van de Wet VTH in de eigen organisatie en de borging in de toekomst. De financiële vraag vanaf 2019 hangt af van de wijze van borging. Wij streven naar opname in reguliere processen en taken.

Verlengen inzet programma 200+200

Het project om versneld 400 sociale huurwoningen te realiseren (200 structureel plus 200 tijdelijk) is ontstaan uit de toenemende vraag naar extra sociale huurwoningen waaronder huisvesting statushouders, de uitstroom uit de maatschappelijke opvang, uitstroom vanuit het beschermd wonen en de recreatieparken. De opgave wordt deels binnen de gemeentelijke projecten gerealiseerd en deels door de transitie van kantoorpanden. De focus was realisatie van deze woningen in 2016 en 2017. Alle procedures, afspraken, omgevingscommunicatie en contracten vergen vaak veel tijd. Daarom voorzien we een verdere inzet in 2018.

Veluwse Poort, investeren in Spoorzone

Het project Veluwse Poort heeft tot doel de herontwikkeling van het oostelijke deel van Ede door middel van ontwikkeling van de Kazerneterreinen, het voormalige ENKA-terrein en de Kop van de Parkweg.
Een van de pijlers van de businesscase Veluwse Poort is de bijdrage vanuit de gebiedsontwikkeling aan de realisatie van de infrastructurele opgave. Hierover is uw Raad in december 2016 geïnformeerd bij de presentatie van de businesscase. Het opvangen van het tekort van € 3,4 miljoen wordt nu verwerkt in het perspectief.

Implementatie Omgevingswet

Voor de uitvoering van de Omgevingswet is het noodzakelijk dat landelijk een digitale informatievoorziening beschikbaar is (software). Gemeenten worden verplicht om bij deze landelijke voorziening, het Digitaal Stelsel

Omgevingswet (DSO), aan te sluiten. Gemeenten moeten bijdragen in de onderhoudskosten van het DSO. Daarnaast moeten de gemeenten zelf een plan hebben hoe zij de rest van de (digitale) informatie ontsluiten. De eenmalige transitiekosten die hiermee gemoeid zijn komen voor rekening van de gemeente. Het rijksprogramma 'Aan de slag met de Omgevingswet' wordt pas in de loop van 2017 concreter voor wat gemeenten moeten doen aan hun eigen digitale informatievoorziening en wat ze moeten doen om aan te sluiten op het DSO. Dit betekent dat er voor deze perspectiefnota geen reële schatting gemaakt kan worden van de extra kosten voor digitale informatievoorziening. Hierover kan meer duidelijkheid worden gegeven bij de Programmabegroting 2018-2021.

Verkabeling hoogspanningslijn Ede

Al jaren bestaat de wens vanuit omwonenden en de politiek om de hoogspanningslijn die boven de kern van Ede loopt ondergronds te brengen, te verkabelen. In een motie heeft de gemeenteraad het college verzocht te onderzoeken hoe de hoogspanningslijn zo snel mogelijk na invoering van de wettelijke verkabelingsregeling ondergronds kan worden gebracht. Het wetsvoorstel Voortgang Energietransitie, waar de verkabelingsregeling onderdeel van uitmaakt, treedt naar verwachting in 2018 in werking. Hierin wordt onder andere de verdeling van de kosten van de verkabeling tussen de verschillende betrokken partijen geregeld. De gemeente voert komende tijd overleg met de netbeheerder en de provincie om deze partijen een deel van de kosten te laten dragen. Uit het haalbaarheidsonderzoek dat inmiddels is uitgevoerd blijkt dat er geen technisch onoverkomelijke knelpunten zijn om de hoogspanningslijn ondergronds te brengen. Mede hierom en het nog niet inzichtelijk zijn van de kosten is er in deze perspectiefnota geen geld voor gereserveerd. Ruimte wordt dan gezocht in de middelen van het investeringsfonds Impuls Ede dat gevoed wordt met de opbrengst uit de precarioheffing.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Actuele begroting	3.074	3.149	3.535	3.301	3.304
Sociale wijkonderneming hoogbouw Ede Zuid	210	50	-	-	-
Stadsvisie, uitvoeringsagenda	40	75	25	25	-
Stadsvisie, ontwikkeling groenblauw raamwerk	30	60	11	22	39
Verruiming fonds duurzaamheidsleningen	-	75	80	80	80
Visie arbeidsmigranten MOE landen	60	-	-	-	-
Implementatie en borging wet VTH	25	42	-	-	-
Verlengen inzet programma 200+200	-70	70	-	-	-
Veluwse Poort, investering middelen Spoorzone	-	-	-	-	187
	3.369	**3.521**	**3.651**	**3.428**	**3.610**

Wat gaan we doen?

Sociaal Interventie Team (zie ook programma 2, zware casuïstiek 3D)

Naar schatting is bij ten minste 250 van de Edese huishoudens sprake van meervoudige problematiek, die gepaard gaat met (ernstig) overlast gevend en/of crimineel gedrag van een of meerdere gezinsleden. Deze doelgroep heeft niet alleen problemen, maar zorgt ook voor veel problemen. De criminaliteit en overlast die zij veroorzaken brengt veel onrust, persoonlijk leed en (maatschappelijke) kosten met zich mee.
Bij deze huishoudens is een intensieve persoons- en gezinsgerichte aanpak op maat met inzet van drang en dwang onder een stevige gemeentelijke regie van het Interventieteam noodzakelijk. Vanwege de vaak structurele, soms transgenerationele, aard van de problematiek (bijvoorbeeld aangeboren psychiatrische problematiek) is blijvende aandacht noodzakelijk om de situatie beheersbaar te houden. De aanpak wordt alleen ingezet op moment dat met de reguliere werkwijze onvoldoende voortgang wordt bereikt. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden door het interventieteam worden momenteel incidenteel beschikbare middelen gebruikt. Voorgesteld wordt om voor 2018 en 2019 budget beschikbaar te stellen om de inzet te continueren en de formatie met een halve fte uit te breiden.

Brandweerkazerne Bennekom

De Veiligheids-en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) heeft in Bennekom een brandweerpost die nog net aan de wettelijke eisen voldoet. Gelet op de invoering in 2017 van strengere wettelijke eisen ten aanzien van schoon werken zal de locatie niet meer aan de eisen voldoen, een ARBO-risico. De VGGM heeft de gemeente Ede gewezen op de mogelijkheid de naastgelegen sporthal, die vanaf medio 2016 niet meer in gebruik is her te bestemmen tot brandweerkazerne. Deze accommodatie is medio 2016 gesloten en in de verkoop gezet. De VGGM heeft aan de gemeente Ede, als eigenaar van beide gebouwen, gevraagd dit nader te onderzoeken. In 2017 vindt een haalbaarheidsstudie plaats. Het eindresultaat is een voorstel voor de toekomstige huisvesting van de brandweerpost in Bennekom. Dit voorstel wordt u later in 2017 ter besluitvorming voorgelegd.

Bijdrage veiligheidsregio Oost-Nederland

De Veiligheidsregio Oost-Nederland bestaat uit 79 gemeenten, die op het gebied van veiligheid samenwerken. Vanaf 2017 is het de bedoeling om tot voortzetting te komen van deze samenwerking en onder meer een nieuwe veiligheidsstrategie voor Oost-Nederland op te stellen. Om dit te realiseren dient een functionaris aangesteld te worden die voor de gehele regio Oost-Nederland het proces opstart en begeleidt. Financiering geschiedt door de acht grootste gemeenten voor de duur van twee jaar.

Openbare orde oud en nieuw

Tijdens de viering van Oud en Nieuw is gebleken dat het verzorgen van activiteiten, waaronder een voetbaltoernooi, een positieve bijdrage heeft geleverd aan de initiatieven van bewoners. Het heeft mede geleid tot een positief en rustig verloop van oud en nieuw. Wegens succes verbreden we het model.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Actuele begroting	9.638	9.285	9.303	9.315	9.274
Sociaal Interventie Team	-	499	499	-	-
Brandweerkazerne Bennekom	50	-	-	-	-
Bijdrage veiligheidsregio Oost-Nederland	15	15	-	-	-
Openbare orde oud en nieuw	15	15	15	15	15
	9.718	**9.814**	**9.817**	**9.330**	**9.289**

Wat gaan we doen?

EdeDoet en Mijnbuurtje

Veel inwoners van de gemeente Ede zijn betrokken bij hun leef- en woonomgeving. In de buurten, wijken en dorpen van de gemeente Ede worden steeds meer bewonersinitiatieven gestart. De wijkteams ondersteunen en stimuleren deze initiatieven en helpen bewoners die hier tijd en energie in steken, indien nodig, op weg met beperkte en tijdelijke ondersteuning vanuit de leefbaarheidsbudgetten (in 2017 € 86.000 per gebied). Projecten als EdeDoet en MijnBuurtje worden uit dit budget gefinancierd. Het aantal bewonersinitiatieven stijgt, de projecten zijn een succes. Hierdoor staan de leefbaarheidsbudgetten onder druk. Wij stellen om de projecten EdeDoet en MijnBuurtje uit te rollen over de gehele gemeente. Om deze bewonersinitiatieven en succesvolle projecten in voldoende mate kunnen blijven ondersteunen, stimuleren en faciliteren, stelt het college voor om tot en met 2018 geld hiervoor te reserveren.

Openbare ruimte hoogbouw Ede-Zuid fase III

Een belangrijk onderdeel van het versterken van de betrokkenheid, participatie en zelfredzaamheid van de bewoners Hoogbouwflats Ede Zuid betreft: 'Vernieuwing van de openbare ruimte'. Uit de wijkagenda, wijkschouw en leefbaarheidsmonitor blijkt dat de openbare ruimte rondom de acht hoogbouwflats in Ede-Zuid functioneel en visueel voor de bewoners op veel punten te kort schiet en sterk verouderd is. Bewoners gaven daarbij verder aan dat ze onvoldoende vertrouwen hebben dat er door de overheid (gemeente en Woonstede) iets aan gedaan gaat worden. Ondanks dat blijkt er toch veel animo te zijn onder een aantal bewoners om zelf met onderdelen van de openbare ruimte aan de slag te gaan, in de vorm van de ontwikkeling van gezamenlijke tuinen en andere ontmoetingsplekken.
In 2017 zijn er middelen om de openbare ruimte van de Eekelenflat en de Merlijnflat aan te pakken. In 2018 willen we een vervolg geven door een deel van de overgebleven openbare ruimte aan te pakken. Een investering van € 0,5 miljoen is nodig. In 2019 willen we de laatste fase uitvoeren vanuit bestaande budgetten.

Vervangingskrediet openbare ruimte

In 2017 is er voor meer dan de gemiddelde € 3 miljoen aan vervangingswerk in de openbare ruimte uit te voeren. Voorgesteld wordt om zowel € 0,5 miljoen van het vervangingskrediet 2018 als 2019 naar 2017 te verschuiven. Dit betekent dat in 2017 een totaal vervangingskrediet van € 4 miljoen beschikbaar is en in 2018 en 2019 een krediet van elk € 2,5 miljoen. Deze 'extra' € 1 miljoen is nodig om de geplande

onderhoudsprojecten uit het uitvoeringsprogramma te kunnen realiseren. Door het integraal werken zijn meer projecten in de jaarschijf 2017 gepland (naar voren gehaald).

Omzetten budgetten vri's

Door wijzigingen in de wettelijke administratieve regelgeving moet de vervanging van verkeersregelinstallaties geactiveerd worden. Dit betekent dat de budgetten uit de exploitatie gehaald worden en er voor deze vervanging krediet beschikbaar gesteld moet worden. Voorgesteld wordt om structureel € 145.000 aan krediet beschikbaar te stellen ten behoeve van de vervanging van de verkeersregelinstallaties. Daarbovenop voor de eerste drie jaar € 110.000, € 240.000 en € 505.000 extra krediet beschikbaar te stellen om vervangingsachterstand in te halen. Dekking voor de kapitaallasten wordt gevonden in de huidige begroting. Vanaf 2026 kunnen de kapitaallasten niet gedekt worden door de beschikbare dekking. Deze dekking wordt tegen die tijd aangevraagd.

Glasvezel buitengebied

De noodzaak voor snel internet wordt steeds urgenter. De uitrol van glasvezel maakt snel internet mogelijk voor het buitengebied. Tijdens de realisatie vergen verkeerskundige zaken en de grote hoeveelheid bomen langs de wegen een goede afstemming met de gemeente. Vanwege deze grote impact op de omgeving en de intensiteit van het project is dagelijks toezicht noodzakelijk. In het voorjaar van 2017 is CIF gestart met de vraagbundeling in een deel van de FoodValley. Of het project door gaat is afhankelijk van het resultaat van de vraagbundeling, waarover in juli 2017 meer bekend wordt. In deze perspectiefnota zijn geen middelen gereserveerd voor extra toezicht als gevolg van het breedband project.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Actuele begroting	17.992	18.428	18.811	16.875	16.939
Ede doet mijn buurtje	45	153	-	-	-
Openbare ruimte hoogbouw Ede-Zuid fase III	-	-	28	28	28
Vervangingskrediet openbare ruimte	-	55	27	-	-
Omzetten budgetten vri's	-180	-155	-117	-55	-44
	17.857	**18.481**	**18.749**	**16.848**	**16.923**

Wat gaan we doen?

B E S T U U R

Presentiegelden fractievolgers

Begin 2017 is de verordening 'Presentiegelden fractievolgers' vastgesteld. Fractievolgers ontvangen voor maximaal twee commissievergaderingen per PDE presentiegeld. Bij de oude verordening was dit maximaal één vergadering per PDE. Hierdoor treedt een verdubbeling van te verstrekken presentiegelden op.

Gemeenteraadsverkiezingen en wisseling raad

In maart 2018 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Ter voorbereiding op deze verkiezingen, het afscheid van de oude gemeenteraad, het afscheid van wethouders en de installatie van de nieuwe raadsleden vinden diverse activiteiten plaats. De nieuwe raad wordt faciliteiten (waaronder iPads voor raadsleden, fractievolgers, collegeleden en griffie) en een introductieprogramma aangeboden. Ook wordt er altijd een verkiezingsavond georganiseerd.

Wisseling burgemeester

In 2017 wordt de nieuwe burgemeester geïnstalleerd en nemen we afscheid van de huidige burgemeester. De lopende begroting voorziet niet in budgetten voor de selectieprocedure, installatie en welkom van een nieuwe burgemeester en het afscheid van de huidige burgemeester.

Uitzenden informatieve bijeenkomsten

Voor de transparantie van de informatieve bijeenkomsten gaan wij deze via Ede TV uitzenden. Hierdoor zijn deze bijeenkomsten te volgen voor burgers en later terug te kijken.

Digitaal beschikbaar stellen van de P&C-cyclus

Het digitaal ontsluiten van de P&C-cyclus en de Lange Termijn Planning maakt bestuur en organisatie toegankelijker en interactiever voor de maatschappij. Dit is mogelijk door het beter benutten van aanwezige software.

Ontwikkeling dashboards kenniscentrum

In de organisatie en bij de partners is behoefte aan toegankelijke informatie. Het (door)ontwikkelen en beheren van monitors / dashboards vergt extra budget.

ORGANISATIE

Voor de toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

DIENSTVERLENING

Invoering nieuw systeem afvalinzameling

De invoering van een nieuw systeem van afvalinzameling leidt tot extra werkzaamheden en kosten voor het opleggen van de heffingen en het Klantcontactcentrum. Eerstgenoemde kosten (€ 34.000 structureel) worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. De extra kosten ten behoeve van het Klantcontactcentrum bedragen € 30.000.

Vernieuwen website Ede.nl

Dit betreft de ontwikkeling van www.ede.nl naar een modern dienstverleningskanaal en interactief platform voor en met de inwoners en bedrijven van de stad.

Correctie dienstverlening

In de besluitvorming van de € 3 miljoen bij de Programmabegroting 2017-2020 is de bezuiniging op Dienstverlening abusievelijk teruggedraaid vanaf 2019. Dit moet ingaande 2017 zijn.

VASTGOED EN HUISVESTING

Mausoleum Memorial Park

Het Mausoleum op de Paasberg is in Nederland het enige bovengrondse heldengraf, waarin 30 verzetsstrijders liggen begraven. Voor Edenaren is het Mausoleum de plek waar op 4 mei de verschillende groepen oorlogsslachtoffers worden herdacht. Het Mausoleum is beschermd als een rijksmonument. Groot onderhoud aan het bouwwerk en het omliggende park is noodzakelijk.

Dakrenovatie Frisokazerne

In 2014 zijn bij het project herontwikkeling van de Frisokazerne geen werkzaamheden uitgevoerd aan het dak van de Frisokazerne. Na ingebruikname van het pand zijn diverse daklekkages geconstateerd. Noodzakelijke herstelwerkzaamheden zijn uitgevoerd.

Aanpassing luchtbehandeling gemeentehuis

Recentelijk is de Vleugel verbouwd waardoor het aantal werkplekken is geoptimaliseerd. Door de toename van het gebruik van vergaderruimten is de capaciteit van de bestaande luchtbehandeling onvoldoende gebleken.

Afboeking oude woonwagen

De gemeente Ede heeft sinds ongeveer 15 jaar een aantal woonwagen-(kampen) binnen de grenzen in eigendom en verhuurd aan de bewoners. Aan één van deze woonwagens is enige tijd geleden een ernstig gebrek geconstateerd. Het college heeft eind vorig jaar besloten tot aanschaf van een nieuwe, vervangende woonwagen. De boekwaarde van de oude woonwagen moet worden afgeboekt.

Kerktoren Grotestraat 58

Genoemde kerktoren is eigendom van de gemeente Ede. Geconstateerd is dat de conditie van het voeg- en metselwerk slechter is dan bij opname voor het onderhoudsplan is aangenomen. Om de veiligheid in de directe omgeving van de toren te kunnen garanderen is het noodzakelijk om aanvullende onderhoudswerkzaamheden uit te voeren.

Verbouwing Raadhuis D0
De verbouwing van Burgerzaken vindt plaats in het najaar van 2017. Voor deze verbouwing is een investering van € 0,6 miljoen noodzakelijk.

Onderhoudsbudget huisvesting
Het onderhoudsbudget ten behoeve van de instandhouding van de kantoorhuisvesting van de gemeente Ede is niet toereikend om te kunnen voldoen aan gestelde (veiligheids)eisen, wettelijke normeringen en verwachte kwaliteit. Daar komt bij dat het aantal beheerlocaties is toegenomen.

Gebouw- en omgevingsklimaat
De huidige kantooromgeving van de gemeente Ede (gebaseerd op Het Nieuwe Werken) vraagt in toenemende mate om aandacht voor klimaat- en verlichtingsinstallaties. Mede gezien een aantal actuele vraagstukken die op basis van gewijzigde normeringen of wetgeving op korte termijn moeten worden opgelost en uitgevoerd. Het reguliere onderhoudsbudget ten behoeve van de instandhouding van de uitvoeringslocaties is niet voldoende toereikend om deze projecten te kunnen bekostigen.

Onderhoudskrediet huisvesting
Het betreft een actualisatie van het lopende krediet.

Camera observatie gebouwen
In de Perspectiefnota 2017-2020 is € 50.000 toegewezen voor vervanging van het bestaande camerabewakingssysteem van de gemeente Ede. Nader onderzoek wijst uit dat dit budget ontoereikend is om te voldoen aan de projectomvang, de vereiste systeemkwaliteit en het benodigde netwerk.

Verbouwing vergaderruimte A304
Een aanpassing van de vergaderruimte A304 is gewenst zodat audiovisuele middelen beter benut kunnen worden en het meubilair aansluit bij de behoefte die er is bij de raadsbijeenkomsten.

B E D R I J F S V O E R I N G

Beveiliging conform BIG
In de perspectiefnota van vorig jaar is een bedrag toegekend voor security doeleinden. Ontwikkelingen op security gebied gaan snel: het is belangrijk bij te blijven in beveiliging van data en ICT infrastructuur. Recent voorbeeld hiervan is het datalek in Rotterdam. Met betrekking tot de autorisatiestructuur gebruiken we nu een open source product, hetgeen minder veilig is. We gaan dit vervangen door een product dat voldoet aan de BIG. Onze websites en (SaaS) applicaties die we bij externe leveranciers draaien hebben een hoger beveiligingsniveau nodig. Voortschrijdend inzicht leert dat de huidige methode van beveiliging van laptops, iPads en av middelen nog niet aansluit op de BIG richtlijnen. Het beveiligingsniveau wordt opgewaardeerd. We hebben een dedicated server nodig om het loggen in systemen naar een niveau conform BIG richtlijnen op te schalen.

Implementatie Europese privacyverordening
In 2015 is de nieuwe Europese Privacy Verordening in werking getreden. De implementatie hiervan dient in het voorjaar van 2018 gereed te zijn. Het betreft een wettelijk opgelegde taak met forse bestuurlijke risico's.
Na de 0-meting en Gap-analyse wordt momenteel een implementatieplan opgesteld. Nadere uitwerking van het implementatieplan vraagt naar verwachting om aanvullende middelen. Ze zijn nog niet te kwantificeren en zodoende niet in de ramingen verwerkt.

Gegevensbescherming: private cloud omgeving
Er is veel vraag naar diensten om bestanden te kunnen delen met collega's en zakelijke partners, ook op mobiele apparaten. Publiek beschikbare diensten (zoals Dropbox) voldoen niet aan wettelijke richtlijnen. De

huidige bij Ede in gebruik zijnde oplossing (Owncloud) is niet meer toegestaan. We stappen daarom over op een nieuwe voorziening in de Edese infrastructuur, veilig en gebruikersvriendelijk: Citrix Sharefile.

Afronden ICT roadmap

Afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in nieuwe infrastructuur. Dit naar aanleiding van een eind 2014 gedefinieerde ICT roadmap. Deze is in uitvoering gegaan in 2015 en had als doel het gezond en veilig maken van de ICT van de gemeente Ede. We zijn nog niet klaar met het afronden van de roadmap en ondertussen is de groei van de ICT van de gemeente Ede (in de periode tussen start roadmap en nu) groter dan destijds gedacht. We hebben een hybride ICT infrastructuur, dat betekent dat beschikbare capaciteit mee dient te groeien met het gebruik van (grote) applicaties. Gevraagd budget betreft het afronden van de reparatiewerkzaamheden om een stabiele en veilige basis voor de ICT infrastructuur voor de gemeente neer te kunnen zetten.

Actualisatie businesscase zaakgericht werken

Het zaaksysteem dient te worden vervangen om te voldoen aan de BIG-richtlijn.

Restant taakstelling cluster D&B

In mei 2015 is het organisatieplan van het Cluster Dienstverlening en Bedrijfsvoering (D&B) vastgesteld en per 1 oktober 2015 is de reorganisatie van het cluster doorgevoerd. Deze reorganisatie ging gepaard met een taakstelling, waaronder een versnellingsopgave van € 1 miljoen.
De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in het op orde krijgen van de basis en zijn hier grote stappen in gemaakt. De bedrijfsvoering staat inmiddels op een hoger plan, hoewel we ook moeten constateren dat we nog een forse opgave hebben. De ambitie van de totale organisatie is groter dan het uitgangspunt in 2014. Dit heeft onder meer, via het Investeringsfonds Impuls Ede, geleid tot groei van de organisatie. De taakstellende omvang per 1 januari 2018 van de bedrijfsvoering is er niet op toegerust deze ambitie en omvang voldoende te faciliteren. Dit leidt er onder meer toe dat de taakstellende versnellingsopgave van € 1 miljoen voor € 0,4 niet gerealiseerd wordt.

Telefonie

Het telefoniebeleid wijzigt. Iedereen heeft straks een mobiel toestel in plaats van een vast. Dat betekent een uitbreiding van het aantal smartphones. Het gevraagde budget is voor aanschaf/vervanging en onderhoud van toestellen.

Budget accountantscontrole

Het gaat hier om een bijstelling van de begroting naar reële uitgaven voor de accountant op basis van offerte van de accountant.

Archief GR Permar

De archieven van de Permar worden op wettelijke basis na de opheffing van de GR ondergebracht bij de gemeente Ede. Deze archieven moeten toegankelijk en raadpleegbaar zijn wegens bedrijfsmatig of historisch belang. Onbekend is wat de omvang en bewerkingstijd van deze archieven is. In de perspectiefnota is zodoende geen budget geraamd.

Govroam

Bedoeling is dat er een overheidsbreed Wi-Fi-netwerk komt, zodat je met een en dezelfde sleutel op alle locaties kunt inloggen. Als Ede hieraan meedoet, dient dit Wi-Fi netwerk ook binnen Ede beschikbaar te worden gemaakt. In de perspectiefnota is zodoende geen budget geraamd.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
Actuele begroting	-166.560	-161.193	-161.028	-158.477	-158.324
Bestuur					
Presentiegelden fractievolgers	25	25	25	25	25
Gemeenteraadsverkiezingen en wisseling raad	-	120	-	-	-
Wisseling burgemeester	76	-	-	-	-
Uitzenden informatieve bijeenkomsten	11	11	11	11	11
Digitaal beschikbaar stellen p&c cyclus	52	27	27	27	27
Ontwikkeling dashboard kenniscentrum	30	59	59	59	59
Organisatie					
Ontwikkeling organisatie	3.350	3.350	3.350	1.350	1.350
Dienstverlening					
Invoering nieuw systeem afvalinzameling	-	30	30	30	30
Vernieuwen website Ede.nl	-	-	35	35	35
Correctie dienstverlening	100	100	-	-	-
Vastgoed en huisvesting					
Mausoleum memorial park	280	-	-	-	-
Dakrenovatie Frisokazerne	75	-	-	-	-
Aanpassing luchtbehandeling gemeentehuis	100	-	-	-	-
Afboeking oude woonwagen	41	-	-	-	-
Kerktoren Grotestraat 58	180	-	-	-	-
Verbouwing raadhuis D0	-	21	21	21	21
Onderhoudsbudget huisvesting	160	55	55	55	55
Gebouw- en omgevingsklimaat	-	10	19	19	19
Onderhoudskrediet huisvesting	-	4	4	4	4
Camera observatie gebouwen	-6	14	14	14	14
Verbouwing vergaderruimte A304	-	15	15	15	15
Bedrijfsvoering					
Beveiliging conform BIG	327	97	97	97	97
Implementatie Europese privacyverordening	65	18	8	8	8
Gegevensbescherming: private cloud omgeving	15	5	5	5	5
Afronden ICT roadmap	196	86	86	86	86
Actualisatie businesscase zaakgericht werken	-	106	-	-	-
Restant taakstelling cluster D&B	421	-	-	-	-
Telefonie	17	17	17	17	17
Budget accountantscontrole	88	-	-	-	-
	-160.957	**-157.023**	**-157.150**	**-156.599**	**-156.446**

4. Organisatie

Wat gaan we doen?

De ambitie in Ede is hoog. Een ambitie die past bij een grote gemeente, maar ook een hoge werkdruk oplegt aan de ambtelijke organisatie. Een hoge werkdruk die wordt veroorzaakt door te veel werk. Tevens vraagt de veranderende rol van de overheid tijd (capaciteit), zorgvuldigheid, openheid en transparantie voor alle geledingen. Burgerparticipatie, wijkgericht werken, ruimte voor initiatief en co-creëren leidt tot hogere betrokkenheid van burgers. Het stelt ook andere eisen aan de organisatie en zorgt in deze fase niet voor minder werk.

Als gevolg van werkdruk zijn naar verhouding veel voorstellen ingediend om de formatie tijdelijk of structureel uit te breiden. Om de werkdruk te verminderen en ontwikkeling van de organisatie te faciliteren stellen we voor aanvullende middelen toe te voegen en de onderstaande acties uit te voeren.

Invoeren opgave gestuurd werken
Wij voeren een integrale planningsmethodiek in, waarmee de beschikbare capaciteit en de gewenste capaciteit aan elkaar gekoppeld worden. Eventuele tekorten aan capaciteit worden qua prioriteit afgewogen aan het begin van het jaar. Voor de zaken die niet kunnen worden uitgevoerd wordt een onderbouwde afweging gemaakt. Nu wordt veelal achteraf geconstateerd dat het niet gelukt is bepaalde werkzaamheden uit te voeren.

Kwaliteitsimpuls in de organisatie
Niet alle organisatieonderdelen zijn in staat de noodzakelijke kwaliteit te leveren die past bij de huidige ontwikkeling van de gemeente Ede. Een kwaliteitsimpuls in de organisatie leidt tot een structurele oplossing voor de kwaliteitsvraag. Om deze kwaliteitsimpuls daadwerkelijk te kunnen uitvoeren moet eerst een duidelijk beeld gevormd worden van de gewenste versus de beschikbare kwaliteit.

De basis verder op orde brengen
In de afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan het op orde brengen van de basis. Dat werk is in tegenstelling tot eerdere verwachtingen niet afgerond. Voor een deel ligt dat aan steeds veranderende kwaliteitseisen vanuit de andere overheden waaraan de gemeente moet voldoen. De werkzaamheden vragen ook in de komende jaren veel inspanning.

Om deze drie acties uit te kunnen voert de organisatie in 2017 de volgende maatregelen uit:

1. Centrale sturing op de formatie.
   Opgave gestuurd werken vraagt om centrale sturing op de formatie. Flexibele inzet van capaciteit loopt door de hele organisatie heen.
2. Kwaliteitsimpuls van de sturing op formatie en werkzaamheden.
   Wij voeren een sturingssysteem in waarmee aan de voorkant keuzes kunnen worden gemaakt. Zo kan optimaal gebruik worden gemaakt van de flexibiliteit die de organisatie bij centrale sturing krijgt.
3. Opnieuw formuleren van de uitgangspunten voor de flexibele schil van de formatie.
   De huidige sturing op flexibiliteit binnen de organisatie op afdelingsniveau geeft niet het juiste resultaat. Herformulering van de uitgangspunten bij de flexibele schil van de organisatie is aan de orde. Mede in het licht van de naderende opheffing van de ambtelijke status. Doel is een nieuwe werkwijze ter realiseren. Uiteraard gaat terugdringen van een flexibele schil alleen als de arbeidsmarkt het mogelijk maakt voldoende kwalitatief personeel van de markt te halen om in dienst te komen van de gemeente.

Wat gaat het kosten?

Wegens de stijgende hoeveelheid werk door ambitie en autonome ontwikkelingen stellen we een structurele uitbreiding van € 1,35 miljoen voor. Daarnaast brengen we de structurele inzet van flexibele arbeidsvormen,

zoals payroll en inhuur terug. De prijsverschillen tussen flexibele inzet en vaste inzet worden ingezet om werkdruk te verlagen.

Voor de verdere ontwikkeling van de organisatie, de kwaliteitsimpuls en het verder basis op orde brengen stellen we een incidentele jaarlijkse impuls in de jaren 2017, 2018 en 2019 van € 2 miljoen voor.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Ambitie en autonome ontwikkelingen	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350
Ontwikkeling organisatie					
- De basis verder op orde brengen	1.000	1.000	1.000		
- Kwaliteitsimpuls in de organisatie	1.000	1.000	1.000		
Totaal	**3.350**	**3.350**	**3.350**	**1.350**	**1.350**

Overhead

Door de bezuinigingen van de afgelopen jaren is de organisatie kleiner geworden. Dit geldt ook voor de omvang van de overhead. De overheadkosten bestaan uit materiële en personele kosten. Onder de materiële kosten verstaan we onder andere gebouw, ICT-kosten, Werving en selectie. De personeelskosten betreffen de salariskosten van alle medewerkers in overheadfuncties.

Ondertussen groeit de organisatie en het begrotingstotaal weer, waar de omvang van de overhead achterblijft. Om te voorkomen in de komende jaren claims ter reparatie van de overhead in de P&C-cyclus staan kiezen we voor een methodiek waarbij de overhead evenredig meegroeit met de formatie van de organisatie. We laten de variabele kosten (materieel en personeel) meegroeien door een opslag op formatie binnen de organisatie.

5. Financieel meerjarenbeeld

In dit hoofdstuk lichten wij het meerjarenperspectief toe. Wij besteden achtereenvolgens aandacht aan:

- Vertrekpunt, de Programmabegroting 2017-2020;
- Actualisatie;
- Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds;
- Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid;
- Reserves;
- Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord;
- Conclusies meerjarenperspectief en algemene reserve.

5.1 Actualisatie financieel kader

Vertrekpunt, de Programmabegroting 2017-2020

Vorig jaar november heeft u de Programmabegroting 2017-2020 vastgesteld, aangevuld in december met het voorstel 'Invulling reservering € 3 miljoen'. Het meerjarenperspectief ziet er, rekening houdend met twee raadsbesluiten, als volgt uit:

Vertrekpunt Programmabegroting 2017-2020 **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Programmabegroting 2017 - 2020	2.763 N	764 V	3.621 V	3.392 V	3.392 V
Invulling reservering € 3 miljoen	3.021 N	2.813 N	2.610 N	2.593 N	2.590 N
Subtotaal	**5.784 N**	**2.049 N**	**1.011 V**	**799 V**	**802 V**
Besluitvorming tot perspectiefnota:					
Participatiebedrijf Ede (Raad 06-04-2017)	500 N				
Topsportcomplex Kenniscampus (Raad 20-04-2017)		40 N	75 N	75 N	75 N
Totaal	**6.284 N**	**2.089 N**	**936 V**	**724 V**	**727 V**

Deze saldi worden afgewikkeld via de algemene reserve bodemvoorziening.

Actualisatie

In deze paragraaf lichten wij een aantal, voornamelijk technische, mutaties toe. Het zijn actualisaties binnen lopende beleidsterreinen, binnen samenwerkingsverbanden en autonome lastenstijgingen.

Actualisatie **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
VGGM	395 V				
Areaal (nieuwe jaarschijf)					110 N
Vervanging openbare ruimte				165 N	330 N
Bomenbeleidsplan				30 N	60 N
Bomenbeleidsplan - voordeel onderhoud				35 V	70 V
Sociaal domein - afwikkeling jaarrekening 2016					
- WMO HH / Begeleiding	575 N				
- WMO Beschermd Wonen	668 N				
- Reserve Beschermd Wonen	668 V				
- Jeugd	1.050 N				
Beheerskosten onderdoorgangen westelijke Spoorzone	332 N	35 V	35 V	43 V	43 V
Verzekeringspremies wagenpark		30 N	30 N	30 N	30 N
- Wagenpark - dekking vanuit vrijval lease		30 V	30 V	30 V	30 V
Verzekeringen	150 N	150 N	150 N	150 N	150 N
- Verzekeringen - dekking vanuit prijscompensatie	150 V	150 V	150 V	150 V	150 V
Abonnementskosten basisregistraties	30 N	30 N	30 N	30 N	30 N
- Abonnementskosten - dekking vanuit prijscompensatie	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Licentie- en servicekosten Burgerzaken	50 N	50 N	50 N	50 N	50 N
- Burgerzaken - dekking vanuit prijscompensatie	50 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Precario - opbrengst	2.500 V	2.520 V	2.520 V	8.120 V	8.120 V
Precario - toevoeging investeringsfonds	2.500 N	2.500 N	2.500 N	6.100 N	6.100 N
Precario - uitvoeringskosten		20 N	20 N	20 N	20 N
Precario - teruggave Vitens				2.000 N	2.000 N
Versnelling implementatie BAG-WOZ	45 N	25 V	20 V		
BIZ - opbrengsten	500 N	500 N	500 N	500 N	500 N
BIZ - afdracht opbrengsten	475 V	475 V	475 V	475 V	475 V
BIZ - kosten	25 V	25 V	25 V	25 V	25 V
Toeristenbelasting	250 V				
Dividend	165 V				
Ontwikkeling kapitaallasten		94 V	67 V	10 N	46 V
Totaal	**1.192 N**	**154 V**	**122 V**	**127 N**	**341 N**

VGGM

De Jaarrekening 2016 van de VGGM sluit met een positief saldo van € 3,3 miljoen. Dit voordeel wordt, na diverse reserveringen, verdeeld over de deelnemende gemeenten. Voor Ede betekent dit een meevaller van € 395.000.

Areaal

De jaarlijkse groei van de gemeente Ede leidt op een aantal beleidsterreinen tot autonome lastenstijgingen. Op basis van eerdere besluitvorming wordt hiermee ook voor 2021 voor beheer openbare ruimte (€ 95.000) en de inwonerbijdrage aan de VGGM (€ 15.000) rekening gehouden.

Vervanging openbare ruimte

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u ingaande 2016 voor een periode van 10 jaar een jaarlijks krediet van € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor de toename van investeringen in de vervanging openbare ruimte.
De kapitaallasten voor de jaarschijven 2020 en 2021 dienen echter nog verwerkt te worden.

Bomenbeleidsplan

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u de middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Bomenbeleidsplan. Hierbij is gekozen voor het scenario met het accent op structuren. De benodigde omvormingskosten bedragen € 6 miljoen, wat uiteindelijk tot een besparing van ruim € 3 ton moet leiden. Deze omvorming wordt gerealiseerd in een periode van 10 jaar. Voor de jaarschijven 2020 en 2021 dienen zowel de kapitaallasten als de besparing nog verwerkt te worden.

Sociaal domein - afwikkeling Programmarekening 2016

Bij het opstellen van de Programmarekening 2016 is voor verschillende WMO en Jeugd budgetten op basis van de rapportages een inschatting gemaakt van te verwachten declaraties. Voor het totaal van de WMO leidt dit tot extra kosten van € 1,25 miljoen, waarvan € 668.000 ten laste wordt gebracht van de reserve Beschermd Wonen. Bij Jeugd bedragen de extra kosten € 1 miljoen. Per saldo een nadeel van € 1,6 miljoen. Overigens bedroeg het voordeel in de programmarekening voor beide onderdelen € 1,9 miljoen.

Beheerskosten onderdoorgangen westelijke Spoorzone

In april 2014 is de Overeenkomst tot voorbereiding, conditionering, aanbesteding, realisatie en instandhouding van objecten in de westelijke spoorzone te Ede', getekend door de gemeente Ede en ProRail. De gemeente betaalt jaarlijks aan ProRail de onderhoudskosten van alle over- en onderdoorgangen van de spoorlijnen binnen de gemeentegrenzen. ProRail is akkoord gegaan met een betaling in één keer. De financiële verwerking van dit besluit heeft echter nog niet plaatsgevonden.

Verzekeringspremies wagenpark

Per 1 januari 2018 loopt het huidige contract voor de verzekeringen van de gemeentelijke dienstvoertuigen af. Naar verwachting stijgt de premie met € 30.000. Wij stellen voor dit te dekken uit de stelpost prijscompensatie.

Aanbesteding verzekeringspolissen aansprakelijkheid (AVG) en goed-werkgeverschap (GWV)

De aansprakelijkheidsverzekering en verzekering goed werkgeverschap zijn fors in premie gestegen. De premiestijging wordt grotendeels verklaard doordat gedurende de vijf jaar looptijd van het eerdere contract de gemeente niet is belast met marktconforme stijgingen. In totaal bedraagt de stijging € 150.000, waarvan wij voorstellen dit te dekken uit de stelpost prijscompensatie.

Abonnementskosten basisregistraties

De softwarekosten van een aantal basisregistraties gaan met ingang van 2017 met € 30.000 omhoog. De leverancier heeft diverse aanpassingen aangebracht in zijn onderhoudsmodel. Om onze taken uit te kunnen blijven voeren stellen wij u voor € 30.000 beschikbaar te stellen ten laste van de stelpost prijscompensatie.

Licentie-/servicekosten contracten

Bij Burgerzaken wordt gewerkt met de i-burgerzaken applicatie. Uitbreiding van de applicatie in combinatie met indexering maakt verruiming van het budget noodzakelijk. Voorgesteld wordt om het budget van de licentie-/servicekostencontracten structureel te verhogen met € 50.000 en dit te dekken uit de stelpost prijscompensatie.

Actualisatie precariobelasting

Op 21 maart 2017 is de Eerste Kamer akkoord gegaan met het voorstel 'beperken heffingsbevoegdheid van de precariobelasting' en de geamendeerde overgangsregeling. Dit betekent dat de precariobelasting tot en met 2021 geheven kan worden. Daarnaast wordt de verwachte opbrengst precariobelasting positief bijgesteld naar € 8,1 miljoen.

Implementatie BAG-WOZ

In de Programmabegroting 2016-2019 is geld beschikbaar gesteld voor de implementatie BAG-WOZ voor de periode 2015 tot en met 2019. In verband met een versnelde uitvoering van de implementatie zijn er in 2017 extra kosten. De beschikbare middelen in 2018 en 2019 vallen vrij.

Bedrijven Investeringszone (BIZ)

In de Programmabegroting 2017-2020 is rekening gehouden met de invoering van de BIZ. Om tot definitieve uitvoering van de BIZ te komen, moest de uitkomst van een draagvlakmeting onder ondernemers positief uitvallen. Bij de draagvlakmeting is de benodigde 2/3 meerderheid voorstanders niet gehaald. Dit betekent dat de BIZ-heffing niet ingevoerd gaat worden. De opbrengsten en kosten vervallen.

Toeristenbelasting 2017

De verwachte opbrengst toeristenbelasting in 2017 wordt positief bijgesteld. Daarnaast worden de forfaitaire tarieven dit jaar herberekend. Het effect daarvan is nog niet bekend.

Dividend

Het resultaat 2016 van de BNG en ACV is hoger dan verwacht. Dit leidt tot extra dividend van € 165.000.

Ontwikkeling kapitaallasten

Geactualiseerde inzichten over de uitvoering van de investeringen leiden tot een bijstelling van de kapitaallasten.

Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds

Algemene uitkering **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Algemene uitkering - inclusief nieuwe jaarschijf	2.100 V	4.500 V	5.000 V	5.250 V	7.800 V
Algemene uitkering - reservering loon- en prijscompensatie	700 N	1.200 N	1.700 N	2.300 N	4.700 N
Schaalvergroting gemeenten (nieuwe jaarschijf)					450 N
Taakmutaties:					
Taakmutatie Armoedebestrijding kinderen	491 V	491 V	491 V	491 V	491 V
Reserveren taakmutatie Armoedebestrijding kinderen	491 N	491 N	491 N	491 N	491 N
Taakmutatie Armoedebestrijding ouderen	20 V	20 V			
Reserveren taakmutatie Armoedebestrijding ouderen	20 N	20 N			
Taakmutatie Sociaal domein	60 N	60 N	45 V	45 V	82 N
Reserveren taakmutatie WSW	60 V	60 V	45 N	45 N	82 V
Totaal	**1.400 V**	**3.300 V**	**3.300 V**	**2.950 V**	**2.650 V**

Algemeen

De verkiezingen voor de Tweede Kamer en de kabinetsformatie maken dat de raming van het gemeentefonds, zoals opgenomen in de Meicirculaire 2017, zeer waarschijnlijk beleidsarm is. Normaal gesproken wordt deze raming gebruikt om de financiële ruimte voor ons financieel meerjarenkader (en daarmee voor nieuw beleid) te bepalen. Afhankelijk van de duur van de kabinetsformatie is september 2017 of zelfs mogelijk pas mei 2018 een op basis van een nieuw Regeerakkoord geactualiseerde raming te verwachten.
Dit zou in financieel opzicht één jaar van bevriezing van de raming betekenen. Om die reden is onder meer aan de hand van het Centraal Economisch Plan 2017 en de CPB notitie ‘Keuzes in kaart’ een inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de algemene uitkering.

Accres en loon- en prijscompensatie

Het accres valt hoger uit dan de aanname bij de Programmabegroting 2017-2020. Dit is te verklaren doordat ook de groei 2017 en 2018 is verwerkt. Het accres dient onder meer ter dekking van loon- en prijscompensatie en uitbreiding areaal. Daarnaast is de nieuwe jaarschijf toegevoegd.

Schaalvergroting gemeenten

Het lopende Regeerakkoord stuurde aan op de vorming van grotere gemeenten ('bestuurlijke visie Plasterk'). Verondersteld werd dat dit in 2025 te bereiken eindperspectief zou leiden tot besparingen in de vorm van schaalvoordelen, vereenvoudiging regelgeving, minder dubbeling in taken etc. Deze voordelen zijn in de vorm van een korting op het gemeentefonds verwerkt. In 2025 leidt dit voor Ede tot een korting van zo'n € 5 miljoen. Inmiddels is in ons meerjarenperspectief een oplopende korting verwerkt van € 1,55 miljoen in 2020. Met de toevoeging van de jaarschijf 2021 komt hier een nadeel van € 450.000 bovenop. Hoewel het kabinet het idee van schaalvergroting van gemeenten richting 100.000 inwoners heeft laten varen, is de korting gehandhaafd. Het kabinet heeft aangegeven dat heroverweging van deze korting aan een volgend kabinet is.

Armoedebestrijding kinderen

Zoals aangekondigd in de septembercirculaire 2016 en de brief 'Kansen voor álle kinderen' van de staatssecretaris van SZW aan de Tweede Kamer stelt het kabinet vanaf 2017 structureel € 100 miljoen beschikbaar voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Hiervan wordt € 85 miljoen aan gemeenten beschikbaar gesteld, voor Ede een bedrag van € 491.000.

Armoedebestrijding ouderen

In 2017 en 2018 worden aanvullende middelen (€ 20.000 per jaar) beschikbaar gesteld voor armoedebestrijding onder ouderen met een bijstandsuitkering. Het kabinet wil daarmee meer financiële ruimte aan gemeenten geven om ouderen in moeilijke situaties te kunnen helpen. Er is daarbij vooral gedacht aan bijzondere bijstand voor gepensioneerden zonder volledige AOW. Deze groep kan via de Sociale Verzekeringsbank weliswaar een beroep doen op algemene bijstand in de vorm van Aanvullende Inkomensondersteuning voor Ouderen (AIO), maar is op de gemeente aangewezen in situaties waarin bijzondere bijstand nodig kan zijn.

WSW

In de decembercirculaire is het participatiebudget opnieuw bepaald. Voor de jaren 2017, 2018 en 2021 leidt dit tot een voordeel en voor 2018 en 2019 betreft dit een nadeel.

Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid

In hoofdstuk 3 heeft u in een breed scala van voorstellen kunnen lezen waar we de komende tijd in willen investeren. Structurele en incidentele investeringen in onze gemeente en haar inwoners om weer een volgende stap te zetten in 'Ede smaakt naar meer'.

Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Maatschappelijke voorzieningen	168 N	158 N	175 N	390 N	564 N
Preventieve ondersteuning	425 N	1.599 N	1.255 N	325 N	325 N
Individuele ondersteuning	3.266 N	2.755 N	130 N	130 N	130 N
Economie en mobiliteit	66 N	3 N	23 N	89 N	110 N
Ruimtelijke ontwikkeling	295 N	372 N	116 N	127 N	306 N
Veiligheid	80 N	529 N	514 N	15 N	15 N
Kwaliteit leefomgeving	135 V	53 N	62 V	27 V	16 V
Bestuur en organisatie	5.603 N	4.170 N	3.878 N	1.878 N	1.878 N
Totaal	**9.768 N**	**9.639 N**	**6.029 N**	**2.927 N**	**3.312 N**

Reserves

In een aantal reserves is sprake van wijziging van aanwending of aangescherpte regelgeving. Dit is voor ons aanleiding om de volgende aanpassingen voor te stellen.

Reserve Onderhoud en vervanging openbare ruimte

Door het beschikbaar stellen van de vervangingskredieten voor de openbare ruimte (gedurende een periode van 10 jaar, jaarlijks € 3 miljoen) en de dekking van het klein onderhoud in de exploitatie is de naam en functie van de reserve R417 'Onderhoud en vervanging openbare ruimte' niet meer passend. Het doel van deze reserve is om schommelingen in het groot onderhoud van de openbare ruimte (met uitzondering van zelffinancierende producten zoals Begraven en Riolering) op te vangen. Wij stellen u voor deze reserve te hernoemen naar ‘Groot onderhoud openbare ruimte’.

Reserves Veluwse Poort

Om te voldoen aan de aangescherpte vereisten die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt aan het doorleggen van de kosten bovenwijkse voorzieningen aan grondexploitaties is in overleg met de accountant een andere methodiek doorgevoerd voor de projecten behorend bij de Veluwse Poort. De kosten voor de Parklaan en de Spoorzone worden toegerekend aan de betreffende grondexploitaties op het moment dat de kosten zich voordoen. Deze werkwijze is verwerkt in de businesscase Veluwse Poort zoals deze is gepresenteerd in december 2016. Tevens is deze werkwijze verwerkt in het MPG 2017.
Het gevolg van de nieuwe insteek is dat de egalisatiereserves Spoorzone Ede (R678) en Parklaan (R679) niet langer nodig zijn voor de afwikkeling van de bijdragen vanuit de grondexploitaties. Wij stellen u voor de reserves egalisatiereserve Spoorzone Ede (R 678) en egalisatiereserve Parklaan (R679) op te heffen. De saldi van deze reserves zijn overgeheveld naar respectievelijk reserve Spoorzone Ede (R470) en reserve Parklaan (R471).

Reserve Stadsuitleg

Wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording maken dat sparen voor de aanleg van bovenwijkse voorzieningen niet langer mogelijk is. Dit betekent dat de bijdragen stadsuitleg vanuit de grondexploitaties zijn vervallen vanaf 2016. De gevolgen hiervan zijn ook verwerkt in het MPG 2017. Voor de reserve Stadsuitleg komt het erop neer dat nog een saldo resteert, maar de voeding van de reserve is vervallen. Aangezien op dit moment geen plannen liggen voor besteding van het restant, stellen wij voor het saldo (€ 612.612) van de reserve Stadsuitleg (R476) over te hevelen naar de Algemene Reserve en de reserve op te heffen.

Reserve Investeringsfonds Impuls Ede

In hoofdstuk hebben wij u diverse voorstellen gedaan om te investeren in de speerpunten. Gezien deze uitgaven en de beschikbare ruimte tot eind 2018 stellen wij u voor om het restant 2017 ad € 3.578.000 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene middelen.

Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord

De decentralisatie van het sociaal domein verkeert in een transformatiefase. De komende jaren moet de omslag naar een reguliere exploitatie worden gemaakt. Om die reden stellen wij voor om de stelpost ingaande 2020 vrij te laten vallen.

Stelpost decentralisaties en regeerakkoord **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Beschikbare stelpost (stand PB 2017-2020)	2.163 V	1.913 V	1.663 V	1.663 V
Participatiebedrijf	1.200 N	1.200 N	1.200 N	1.200 N
Vrijval structureel deel stelpost	463 N	463 N	463 N	463 N
Restant stelpost	**500 V**	**250 V**	**0**	**0**

5.2 Financiële conclusies en beschouwing

In deze paragraaf presenteren wij de financiële consequenties van alle voorgestelde mutaties en budgetaanvragen voor het meerjarenperspectief en voor het verloop van de algemene reserve. Daarnaast beschouwen wij deze conclusies vanuit een aantal invalshoeken:

- Voldoende weerstandsvermogen voor risico's.
- Structurele dekking voor structurele kosten.
- Financiële ruimte om te investeren in de speerpunten Visie Ede 2025.

Conclusies meerjarenperspectief en algemene reserve

Structureel meerjarenperspectief

Verwerking van de in dit hoofdstuk opgenomen mutaties leidt tot het volgende beeld voor het structurele meerjarenperspectief.

Meerjarenperspectief **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Programmabegroting 2017-2020	6.284 N	2.089 N	936 V	724 V	727 V
Actualisatie (= reguliere verwerking)	1.192 N	154 V	122 V	127 N	341 N
Algemene uitkering	1.400 V	3.300 V	3.300 V	2.950 V	2.650 V
Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid	9.768 N	9.639 N	6.029 N	2.927 N	3.312 N
Reserve mutaties (incl. vrijval 2017 investeringsfonds)	4.191 V				
Stelpost Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord		463 V	463 V	463 V	463 V
Totaal	**11.653 N**	**7.811 N**	**1.208 N**	**1.083 V**	**187 V**

Verwerking van voornoemde bedragen leidt tot het volgende verloop van de algemene reserve.

Algemene reserve bodemvoorziening **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo 1 januari (na resultaatbestemming)	33.730	35.382	21.979	14.308	13.330	14.413
Resultaat Jaarrekening 2016	10.692					
Resultaat Perspectiefnota 2018-2021	-9.040	-11.653	-7.811	-1.208	1.083	187
Saldo per 31 december	**35.382**	**23.729**	**15.918**	**14.710**	**15.793**	**15.980**
2% norm	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Surplus ten opzichte van bodem	**25.382**	**13.729**	**5.918**	**4.710**	**5.793**	**5.980**

Het meerjarenperspectief en de algemene reserve beziend stellen wij vast dat:

- op basis van de huidige inzichten vanaf 2020 sprake is van een voordelig saldo, in 2021 € 0,2 miljoen en dat
- de Algemene Reserve bodemvoorziening een surplus van € 6,0 miljoen in 2021 boven de bodem heeft.

Voldoende weerstandsvermogen voor risico's

Het meerjarenperspectief en de algemene reserve laten beide een voordelig saldo zien. Het weerstandsvermogen bevindt zich op een voldoende niveau. De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt voor de jaren 2017 en 2021 respectievelijk 2,35 en 1,99.

Wij zien dit als een bevestiging van de financiële koers die wij als college bij ons aantreden hebben ingezet. Durven investeren in een economisch en sociaal krachtig Ede en het realiseren van de Visie Ede 2025 zonder de financiële degelijkheid uit het oog te verliezen.

Hier past wel een kanttekening bij. De algemene reserve heeft ook een buffer-/overloopfunctie voor wat betreft de risico’s in de grondexploitaties in combinatie met de reserve Grondbedrijf. Door de terugloop van de algemene reserve en gezien de stand van de reserve Grondbedrijf neemt de kwetsbaarheid toe. Een verslechtering in het meerjarenperspectief dan wel in de grondexploitaties zet druk op onze financiële positie en kan vragen om aanvullende maatregelen. Binnen het sociaal domein wordt veel energie gezet op het inhoudelijk en financieel transformeren. In deze dynamiek heeft de beheersing van risico's onze aandacht.

Structurele dekking voor structurele kosten

Vanuit de keuze van een solide begroting waarbij structurele kosten gedekt worden uit structurele middelen hebben wij de afgelopen jaren verschillende stappen gezet. Niet alleen in het weerstandsvermogen, maar ook door nadrukkelijk te investeren in het op orde brengen van diverse noodzakelijke voorzieningen. Met een combinatie van incidentele investeringen/impulsen en structurele inzet van middelen scheppen we de mogelijkheden op opnieuw een stap voorwaarts te maken.

Financiële ruimte om te investeren in de speerpunten Visie Ede 2025

De uitvoering van deze speerpunten is volop in ontwikkeling. In hoofdstuk 2 van deze Perspectiefnota is hierover uitgebreid gerapporteerd.

In deze perspectiefnota stellen wij u voor om de niet eerder begrote precario opbrengst 2020 en 2021 eveneens te storten in het Investeringsfonds Impuls Ede. Hiermee stellen wij het volgende college in staat om, mede binnen deze middelen, haar eigen prioriteiten te stellen.

6. Bijlagen

6.1 Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Programmabegroting 2017-2020	**6.284 N**	**2.089 N**	**936 V**	**724 V**	**727 V**

Actualisatie **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
VGGM	395 V				
Areaal (nieuwe jaarschijf)					110 N
Vervanging openbare ruimte				165 N	330 N
Bomenbeleidsplan				30 N	60 N
Bomenbeleidsplan - voordeel onderhoud				35 V	70 V
Sociaal domein - afwikkeling jaarrekening 2016					
- WMO HH / Begeleiding	575 N				
- WMO Beschermd Wonen	668 N				
- Reserve Beschermd Wonen	668 V				
- Jeugd	1.050 N				
Beheerskosten onderdoorgangen westelijke Spoorzone	332 N	35 V	35 V	43 V	43 V
Verzekeringspremies wagenpark		30 N	30 N	30 N	30 N
- Wagenpark - dekking vanuit vrijval lease		30 V	30 V	30 V	30 V
Verzekeringen	150 N	150 N	150 N	150 N	150 N
- Verzekeringen - dekking vanuit prijscompensatie	150 V	150 V	150 V	150 V	150 V
Abonnementskosten basisregistraties	30 N	30 N	30 N	30 N	30 N
- Abonnementskosten - dekking vanuit prijscompensatie	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Licentie- en servicekosten Burgerzaken	50 N	50 N	50 N	50 N	50 N
- Burgerzaken - dekking vanuit prijscompensatie	50 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Precario - opbrengst	2.500 V	2.520 V	2.520 V	8.120 V	8.120 V
Precario - toevoeging investeringsfonds	2.500 N	2.500 N	2.500 N	6.100 N	6.100 N
Precario - uitvoeringskosten		20 N	20 N	20 N	20 N
Precario - teruggave Vitens				2.000 N	2.000 N
Versnelling implementatie BAG-WOZ	45 N	25 V	20 V		
BIZ - opbrengsten	500 N	500 N	500 N	500 N	500 N
BIZ - afdracht opbrengsten	475 V	475 V	475 V	475 V	475 V
BIZ - kosten	25 V	25 V	25 V	25 V	25 V
Toeristenbelasting	250 V				
Dividend	165 V				
Ontwikkeling kapitaallasten		94 V	67 V	10 N	46 V
Totaal	**1.192 N**	**154 V**	**122 V**	**127 N**	**341 N**

Algemene uitkering **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Algemene uitkering - inclusief nieuwe jaarschijf	2.100 V	4.500 V	5.000 V	5.250 V	7.800 V
Algemene uitkering - reservering loon- en prijscompensatie	700 N	1.200 N	1.700 N	2.300 N	4.700 N
Schaalvergroting gemeenten (nieuwe jaarschijf)					450 N
Taakmutaties:					
Taakmutatie Armoedebestrijding kinderen	491 V	491 V	491 V	491 V	491 V
Reserveren taakmutatie Armoedebestrijding kinderen	491 N	491 N	491 N	491 N	491 N
Taakmutatie Armoedebestrijding ouderen	20 V	20 V			
Reserveren taakmutatie Armoedebestrijding ouderen	20 N	20 N			
Taakmutatie Sociaal domein	60 N	60 N	45 V	45 V	82 N
Reserveren taakmutatie WSW	60 V	60 V	45 N	45 N	82 V
Totaal	**1.400 V**	**3.300 V**	**3.300 V**	**2.950 V**	**2.650 V**

Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Maatschappelijke voorzieningen	168 N	158 N	175 N	390 N	564 N
Preventieve ondersteuning	425 N	1.599 N	1.255 N	325 N	325 N
Individuele ondersteuning	3.266 N	2.755 N	130 N	130 N	130 N
Economie en mobiliteit	66 N	3 N	23 N	89 N	110 N
Ruimtelijke ontwikkeling	295 N	372 N	116 N	127 N	306 N
Veiligheid	80 N	529 N	514 N	15 N	15 N
Kwaliteit leefomgeving	135 V	53 N	62 V	27 V	16 V
Bestuur en organisatie	5.603 N	4.170 N	3.878 N	1.878 N	1.878 N
Totaal	**9.768 N**	**9.639 N**	**6.029 N**	**2.927 N**	**3.312 N**

Reserve en stelpost mutaties **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Reserve mutaties	4.191 V				
Stelpost dec. en maatregelen Regeerakkoord		463 V	463 V	463 V	463 V
Totaal	**4.191 V**	**463 V**	**463 V**	**463 V**	**463 V**

Totaal **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal	**11.653 N**	**7.811 N**	**1.208 N**	**1.083 V**	**187 V**

6.2 Bijlage 1B - Overzicht programmaplannen

bedragen x € 1.000

		Begroting 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
1. Maatschappelijke voorzieningen	Lasten	20.769 N	20.963 N	21.157 N	20.993 N
	Baten	522 V	506 V	507 V	507 V
	Saldo	**20.247 N**	**20.457 N**	**20.650 N**	**20.486 N**
	Storting reserves	222 N	221 N	221 N	220 N
	Onttrekking reserves	744 V	691 V	528 V	283 V
	Saldo resultaat	**19.724 N**	**19.987 N**	**20.343 N**	**20.423 N**
2. Preventieve ondersteuning	Lasten	26.179 N	24.943 N	24.913 N	24.549 N
	Baten	3.418 V	3.419 V	3.422 V	3.116 V
	Saldo	**22.761 N**	**21.524 N**	**21.491 N**	**21.433 N**
	Storting reserves	183 N	183 N	183 N	183 N
	Onttrekking reserves	138 V	75 V	75 V	68 V
	Saldo resultaat	**22.806 N**	**21.632 N**	**21.598 N**	**21.548 N**
3. Individuele ondersteuning	Lasten	103.080 N	102.309 N	101.761 N	102.212 N
	Baten	23.734 V	23.699 V	23.659 V	23.659 V
	Saldo	**79.346 N**	**78.610 N**	**78.102 N**	**78.553 N**
	Storting reserves	466 N	1.659 N	1.739 N	1.739 N
	Onttrekking reserves	43 V	11 V	11 V	11 V
	Saldo resultaat	**79.769 N**	**80.258 N**	**79.830 N**	**80.281 N**
4. Economie en Mobiliteit	Lasten	18.748 N	19.700 N	18.900 N	12.510 N
	Baten	15.339 V	15.904 V	15.338 V	8.945 V
	Saldo	**3.409 N**	**3.795 N**	**3.561 N**	**3.565 N**
	Storting reserves	108 N	108 N	108 N	108 N
	Onttrekking reserves	369 V	369 V	369 V	369 V
	Saldo resultaat	**3.149 N**	**3.535 N**	**3.301 N**	**3.304 N**
5. Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	73.365 N	75.360 N	78.689 N	49.386 N
	Baten	70.529 V	65.600 V	54.302 V	42.385 V
	Saldo	**2.836 N**	**9.760 N**	**24.386 N**	**7.001 N**
	Storting reserves	13.551 N	27.994 N	24.471 N	4.506 N
	Onttrekking reserves	8.355 V	30.251 V	41.642 V	4.952 V
	Saldo resultaat	**8.031 N**	**7.503 N**	**7.215 N**	**6.554 N**
6. Veiligheid	Lasten	9.467 N	9.496 N	9.439 N	9.398 N
	Baten	262 V	262 V	262 V	262 V
	Saldo	**9.205 N**	**9.234 N**	**9.177 N**	**9.136 N**
	Storting reserves	67 N	56 N	124 N	124 N
	Onttrekking reserves	13 N	13 N	13 N	13 N
	Saldo resultaat	**9.285 N**	**9.303 N**	**9.315 N**	**9.274 N**
7. Kwaliteit leefomgeving	Lasten	34.180 N	34.767 N	34.421 N	34.485 N
	Baten	17.231 V	17.496 V	19.399 V	19.399 V
	Saldo	**16.949 N**	**17.272 N**	**15.022 N**	**15.086 N**
	Storting reserves	2.224 N	2.270 N	2.568 N	2.553 N
	Onttrekking reserves	745 V	730 V	715 V	701 V
	Saldo resultaat	**18.428 N**	**18.811 N**	**16.875 N**	**16.939 N**
8. Bestuur en Organisatie	Lasten	50.081 N	49.858 N	51.843 N	51.880 N
	Baten	207.737 V	210.300 V	205.902 V	206.353 V
	Saldo	**157.656 V**	**160.442 V**	**154.059 V**	**154.473 V**
	Storting reserves	9.647 N	11.117 N	7.584 N	8.434 N

	Onttrekking reserves	13.183 V	11.703 V	12.001 V	12.285 V
	Saldo resultaat	**161.193 V**	**161.028 V**	**158.477 V**	**158.324 V**
Totaal	Lasten	335.869 N	337.396 N	341.123 N	305.414 N
	Baten	338.772 V	337.186 V	322.792 V	304.626 V
	Saldo	**2.903 V**	**210 N**	**18.331 N**	**788 N**
	Storting reserves	26.468 N	43.607 N	36.997 N	17.866 N
	Onttrekking reserves	23.565 V	43.818 V	55.328 V	18.655 V
	Saldo resultaat	**V**	**V**	**V**	**V**

*) bedragen afgerond op duizendtallen, waardoor afrondingsverschillen ontstaan.

6.3 Bijlage 1C - Overzicht actuele begroting 2017

Wijzigingen tussen primitieve begroting en actuele begroting 2017 worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door de verwerking van de mutaties Programmabegroting 2017-2020, 'besteding reservering € 3 miljoen', MPG Lite en de toedeling prijscompensatie.

bedragen x € 1.000

		Begroting 2017	Actuele begroting 2017
1. Maatschappelijke voorzieningen	Lasten	21.656 N	23.563 N
	Baten	786 V	2.538 V
	Saldo	**20.869 N**	**21.026 N**
	Storting reserves	629 N	1.974 N
	Onttrekking reserves	1.738 V	3.230 V
	Saldo resultaat	**19.761 N**	**19.770 N**
2. Preventieve ondersteuning	Lasten	23.453 N	29.566 N
	Baten	2.450 V	4.754 V
	Saldo	**21.003 N**	**24.812 N**
	Storting reserves	198 N	1.567 N
	Onttrekking reserves	225 V	901 V
	Saldo resultaat	**20.975 N**	**25.478 N**
3. Individuele ondersteuning	Lasten	109.722 N	111.753 N
	Baten	25.128 V	26.860 V
	Saldo	**84.593 N**	**84.892 N**
	Storting reserves	534 N	21 N
	Onttrekking reserves	111 V	2.497 V
	Saldo resultaat	**85.016 N**	**82.417 N**
4. Economie en Mobiliteit	Lasten	17.267 N	18.453 N
	Baten	13.859 V	14.141 V
	Saldo	**3.408 N**	**4.312 N**
	Storting reserves	333 N	109 N
	Onttrekking reserves	1.265 V	1.347 V
	Saldo resultaat	**2.476 N**	**3.074 N**
5. Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	58.308 N	65.548 N
	Baten	51.132 V	60.311 V
	Saldo	**7.176 N**	**5.237 N**
	Storting reserves	15.128 N	21.652 N
	Onttrekking reserves	15.397 V	18.698 V
	Saldo resultaat	**6.907 N**	**8.192 N**
6. Veiligheid	Lasten	10.386 N	10.775 N
	Baten	877 V	862 V
	Saldo	**9.509 N**	**9.913 N**
	Storting reserves	0 N	0 N
	Onttrekking reserves	9 V	276 V
	Saldo resultaat	**9.500 N**	**9.638 N**
7. Kwaliteit leefomgeving	Lasten	32.280 N	32.801 N
	Baten	15.479 V	14.677 V
	Saldo	**16.801 N**	**18.123 N**
	Storting reserves	2.086 N	1.419 N
	Onttrekking reserves	1.455 V	1.551 V
	Saldo resultaat	**17.432 N**	**17.992 N**

8. Bestuur en Organisatie	Lasten	51.062 N	50.258 N
	Baten	208.706 V	207.563 V
	Saldo	**157.644 V**	**157.305 V**
	Storting reserves	9.032 N	10.121 N
	Onttrekking reserves	13.455 V	19.376 V
	Saldo resultaat	**162.067 V**	**166.560 V**
Totaal	Lasten	324.133 N	342.718 N
	Baten	318.419 V	331.707 V
	Saldo	**5.714 N**	**11.011 N**
	Storting reserves	27.940 N	36.863 N
	Onttrekking reserves	33.654 V	47.874 V
	Saldo resultaat	**0 V**	**0 V**

6.4 Bijlage 2 - Overzicht reserves en voorzieningen

Progr. Nieuw	Cat.	I/S	Nummer	Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2017	Resultaat-bestemming vorig jaar	Boekwaarde 1/1 na resultaat-bestemming	Rente	Bij	Af	Afschrijvings-bijdrage	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
1	4	I	R430	Onderwijs - Huisvesting	4.184.929	0	4.184.929	0	0	2.549.551	0	1.635.378	1.259.378	851.006	851.006	851.006
1	4	S	R620	Tijdelijk Jongerenwerk 2015-2017	126.000	0	126.000	0	0	63.000	0	63.000	0	0	0	0
1	4	I	R440	Cultuur	569.031	0	569.031	0	56.887	155.750	0	470.168	436.305	402.442	338.579	304.716
1	4	I	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	440.731	0	440.731	13.222	3.206	15.000	0	442.158	448.627	455.291	462.155	469.225
1	4	I	R442	Kunstaankopen	454.866	0	454.866	0	50.000	288.784	0	216.082	228.582	261.082	78.582	111.082
1	4	I	R443	Monumenten	256.006	0	256.006	0	120.000	168.800	0	207.206	213.406	219.606	225.806	232.006
1	6	S	R660	Museum Oud Lunteren	35.431	0	35.431	1.063	0	444	1.629	34.421	33.825	33.211	32.578	31.926
1	6	S	R661	Kijk- en Luistermuseum	25.626	0	25.626	769	0	356	2.013	24.026	22.734	21.403	20.032	18.620
2	4	I	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	1.476.949	0	1.476.949	0	66.614	0	0	1.543.563	1.726.092	1.908.621	2.091.150	2.273.679
2	4	I	R435	Centrum voor Jeugd en Gezin	116.208	0	116.208	0	0	116.208	0	0	0	0	0	0
3	4	I	R454	Regionaal Werk Bedrijf	843.000	0	843.000	0	0	443.000	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000
3	4	I	R455	Reserve Arbeidsmarktregio FoodValley	745.500	443.000	1.188.500	0	0	443.000	0	745.500	713.750	713.750	713.750	713.750
3	4	I	R439	Egalisatiereserve legaat van Lagen	373.667	0	373.667	10.944	0	10.944	0	373.667	373.667	373.667	373.667	373.667
3	4	I	R453	Inburgering	210.266	64.000	274.266	0	0	251.394	0	22.872	15.248	7.624	0	0
3	4	I	R460	Maatschappelijke opvang	2.449.428	0	2.449.428	0	0	25.000	0	2.424.428	2.714.928	3.151.928	3.588.928	4.025.928
3	4	I	R461	Vrouwenopvang/aanpak ouderenmishandeling	125.533	0	125.533	0	0	125.533	0	0	0	0	0	0
3	4	I	R462	Beschermd Wonen	2.470.930	0	2.470.930	0	0	776.200	0	1.694.730	1.845.730	3.042.730	4.319.730	5.596.730
3	4	I	R463	Fonds impuls sociaal domein	0	0	0	0	1.500.000	0	0	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
4	4	I	R411	Parkeren	388.505	0	388.505	0	0	85.000	0	303.505	290.938	278.091	265.244	252.397
4	6	S	R682	Kapitaallasten Parkeren	140.535	0	140.535	4.216	0	0	7.729	137.022	133.509	129.996	126.483	122.970
4	4	S	R420	Werkgelegenheid	321.520	0	321.520	0	100.000	144.250	0	277.270	233.020	188.770	144.520	100.270
5	6	S	R681	Kapitaallasten Verkeer	150.000	0	150.000	4.500	96.250	0	8.250	242.500	236.343	230.186	224.030	217.874
5	4	I	R470	Veluwse Poort - Spoorzone Ede	0	9.054.107	9.054.107	271.623	15.077.514	8.895.264	0	15.507.980	15.973.219	16.452.416	-409.509	-1.947.657
5	4	I	R471	Veluwse Poort - Parklaan	6.044.892	1.852.525	7.897.417	236.922	4.709.585	1.838.483	3.682.250	7.323.191	9.330.835	3.521.599	3.322.306	1.295.221
5	4	I	R475	Landschapsfonds	66.943	0	66.943	0	160.000	136.250	0	90.693	114.443	49.443	49.443	49.443
5	4	I	R476	Stadsuitleg	612.612	0	612.612	0	0	0	0	612.612	612.612	612.612	612.612	612.612
5	4	I	R477	Starters- en doorstromers	2.712.322	0	2.712.322	81.370	159.000	278.975	0	2.673.717	2.602.453	2.506.552	2.427.274	2.365.117
5	6	S	R678	Veluwse Poort - egalisatiereserve Spoorzone Ede	9.054.107	-9.054.107	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	6	S	R679	Veluwse Poort - egalisatiereserve Parklaan	1.852.525	-1.852.525	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	7	I	R700	Grondbedrijf	1.506.061	-1.506.061	0	0	0	906.067	0	-906.067	599.681	3.089.325	2.361.296	4.027.466
5	4	I	R481	Buitengebied - Uitvoering	69.562	0	69.562	0	0	69.562	0	0	0	0	0	0
5	4	I	R680	Structuurvisie Buitengebied	85.028	0	85.028	2.575	65.000	8.620	0	144.782	200.468	252.883	237.026	237.026
5	3	S	R300	Afval	2.848.236	0	2.848.236	0	0	1.346.582	0	1.501.654	1.653.785	1.287.470	942.209	606.002
5	4	I	R480	Bodemsanering	612.026	0	612.026	0	50.000	50.000	0	612.026	638.026	664.026	690.026	716.026
6	4	I	R400	Overgangsrecht FLO	771.995	49.000	820.995	0	0	8.666	0	812.329	879.719	935.551	1.059.994	1.184.437
7	4	S	R416	Begraven	549.962	0	549.962	0	0	122.803	0	427.159	287.172	158.235	12.043	-134.071
7	4	I	R417	Onderhoud & vervanging openbare ruimte	1.499.595	0	1.499.595	0	76.000	0	872.250	703.345	703.345	703.345	703.345	703.345
7	6	S	R605	Riolering buitengebied	8.255.653	0	8.255.653	247.670	0	0	741.598	7.761.724	7.267.797	6.773.870	6.279.943	5.786.016

Progr. Nieuw	Cat.	I/S	Nummer	Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2017	Resultaat-bestemming vorig jaar	Boekwaarde 1/1 na resultaat-bestemming	Rente	Bij	Af	Afschrijvings-bijdrage	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
8	8	S	R621	Egalisatieres. kapitaallasten gem.vastgoed	12.089.421	0	12.089.421	362.681	252.914	0	874.391	11.830.625	11.511.151	10.797.304	10.319.808	9.842.312
8	8	S	R622	Egalisatieres. kapitaallasten OHW	2.711.510	0	2.711.510	81.345	1.751.816	441.030	0	4.103.641	3.983.439	3.903.139	3.820.430	3.735.240
8	8	S	R623	Exploitatie vastgoed	0	400.000	400.000	0	28.815	28.815	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000
8	6	S	R647	Sporthal Ut Sporthuus	910.913	0	910.913	27.327	0	0	47.387	890.853	870.192	848.911	826.991	804.414
8	1	I	R100	Algemene reserve	24.691.134	10.698.630	35.389.764	0	1.030.000	11.842.000	0	24.577.764	19.528.264	17.538.789	15.336.214	13.153.539
8	2	S	R200	Algemene reserve - Begroting	6.700.668	0	6.700.668	201.020	0	280.847	0	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841
8	2	S	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.273	0	9.656.273	289.689	0	289.689	0	9.656.273	9.656.273	9.656.273	9.656.273	9.656.273
8	4	I	R472	Woningbouw	331.281	0	331.281	0	0	0	0	331.281	331.281	331.281	331.281	331.281
8	4	I	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	288.614	0	288.614	0	102.000	305.331	0	85.283	85.283	85.283	85.283	85.283
8	4	I	R492	BTW - Compensatiefonds	3.928.637	-2.500.000	1.428.637	0	2.030.025	1.860.000	0	1.598.662	2.698.687	3.848.712	5.328.737	6.808.762
8	4	I	R493	Cofinanciering	1.668.970	0	1.668.970	50.069	0	524.796	0	1.194.243	1.230.070	819.572	844.159	869.484
8	4	I	R494	DOE - Belegd deel	1.106.169	-1.106.169	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	4	I	R495	Overlopende verplichtingen	1.612.069	290.000	1.902.069	0	0	1.040.000	0	862.069	801.677	801.677	801.677	801.677
8	4	I	R496	Kapitaallasten	1.242.145	0	1.242.145	0	1.369.556	0	0	2.611.701	3.870.366	5.008.672	6.000.092	6.991.512
8	4	I	R497	Matching	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	4	I	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	2.073.754	0	2.073.754	0	3.600.000	2.699.580	0	2.974.174	6.171.174	9.771.174	9.771.174	9.771.174
8	5	I	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	2.902.272	-148.500	2.753.772	0	3.000	1.127.710	0	1.629.062	1.382.274	1.385.274	1.388.274	1.391.274
8	5	I	R501	Bedrijfsmiddelen - Kapitaallasten	1.532.564	0	1.532.564	45.977	264.225	1.040.767	0	801.999	124.191	0	0	0
8	5	I	R502	Bedrijfsmiddelen - Algemeen	4.070.416	0	4.070.416	122.112	575.724	225.561	0	4.542.692	5.064.947	5.033.868	4.824.953	4.557.048
8	5	I	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	1.755.311	0	1.755.311	52.659	588.180	481.810	0	1.914.341	2.098.931	2.134.607	2.165.883	2.198.098
8	5	I	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	2.609.227	0	2.609.227	0	1.035.700	350.531	0	3.294.396	2.867.235	2.374.558	1.599.039	1.419.958
8	5	I	R505	Bedrijfsmiddelen - Herbezettingsgelden	304.003	0	304.003	0	88.442	109.167	0	283.278	371.720	460.162	548.604	637.046
					134.633.121	**6.683.000**	**141.316.121**	**2.107.754**	**35.010.452**	**41.972.020**	**6.237.497**	**130.224.810**	**133.157.523**	**132.996.718**	**114.714.951**	**113.991.934**

1. Algemene reserve
2. Overige algemene reserve
3. Bestemmingsreserve
4. Overige bestemmingsreserves
5. Personeel- en bedrijfsreserve
6. Egalisatiereserve kapitaallasten
7. Bestemmingsreserve Grondbedrijf

Nr.	Omschrijving	Cat.	Progr.	Boekwaarde 1-1-2017	Rente	Realisatie Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
V166	Voorziening liquidatie Permar	01	3	3.302.552	0	0	0	3.302.552	3.302.552	3.302.552	3.302.552	3.302.552
V101	Wethouderspens. en uitkeringen	01	8	4.897.019	0	0	0	4.897.019	4.897.019	4.897.019	4.897.019	4.897.019
V147	Onderhoud Gem.vastgoedportefeuille	02	8	1.964.710	0	710.233	818.097	1.856.846	1.608.703	1.223.962	1.018.922	1.729.082
V164	ISV-gelden	03	5	12.316	0	0	12.316	0	0	0	0	0
V162	Rioolaanleg en -beheer	04	7	35.703.351	624.809	9.230.000	0	45.558.160	56.897.424	68.365.883	79.066.254	89.689.604
V124	Dubieuze debiteuren - WIZ	05	3	3.447.434	0	0	0	3.447.434	3.447.434	3.447.434	3.447.434	3.447.434
V160	Dubieuze debiteuren - Algemeen	05	8	1.943.648	0	92.000	0	2.035.648	2.127.648	2.219.648	2.311.648	2.403.648
V161	Negatieve plannen Grondbedrijf	06	4/5	67.420.000	1.348.400	0	771.000	67.997.400	51.836.348	51.682.075	51.842.716	41.893.571
				118.691.030	**1.973.209**	**10.032.233**	**1.601.413**	**129.095.059**	**124.117.128**	135.138.573	**145.886.545**	**147.362.909**

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Categorie 2 - Voorzieningen ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.

Categorie 4 - Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Categorie 5 - Correctie op de balanspost debiteuren

Categorie 6 - Correctie op de balanspost voorraden

6.5 Bijlage 3 - Investeringen

Op grond van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën is het noodzakelijk om meerjarig inzicht te hebben in de investeringen. Onderstaand een ten opzichte van de Programmabegroting 2017-2020 geactualiseerd overzicht.

Voorgenomen investeringen **bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Investeringen 2017	Investeringen 2018	Investeringen 2019	Investeringen 2020	Investeringen 2021
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	5.529	7.520	6.834	5.202	0
Binnensportaccommodaties *)	4.670	1.250	250		
Buitensportaccommodaties *)	120	810	1.710		
Programma Maatschappelijke voorzieningen	**10.319**	**9.580**	**8.794**	**5.202**	**0**
Grondzaken - Wonen	20.685	23.695	21.624	13.626	10.778
Spoorzone	9.033	373	22.059	49.082	1.725
Parklaan	3.705	22.314	20.520	936	3.893
Ontwikkelingsplan Buitengebied *)	141	141	125	0	
Programma Ruimtelijke ontwikkeling	**33.564**	**46.523**	**64.328**	**63.644**	**16.396**
Parkeren	65	65	0	0	0
Verkeersveiligheid	4.595	4.470	3.625	3.344	400
Grondzaken - Werken	9.521	10.463	11.018	10.461	3.959
Programma Economie en Mobiliteit	**14.181**	**14.998**	**14.643**	**13.805**	**4.359**
Wegen	3.650	1.800	1.500	2.000	2.000
Kunstwerken	200	200	200	200	200
Openbare verlichting	750	500	500	500	500
Groen (incl. bomen)	1.200	900	900	900	900
Riolering	7.817	8.745	8.920	10.199	7.858
Programma Kwaliteit leefomgeving	**13.617**	**12.145**	**12.020**	**13.799**	**11.458**
Totaal	**71.681**	**83.246**	**99.785**	**96.450**	**32.213**

*) deze onderdelen zijn niet geactualiseerd

Toelichting

Huisvestingsvoorzieningen onderwijs

De grootste aanpassingen zijn het gevolg van de vervanging/renovatieprojecten voor SmdB de Ruitenbeek en de Kraats die gepland zijn in 2018 en de mogelijke vervroeging van de bouw van de Calvijn- en Julianaschool te Ederveen. De vervanging van deze laatste twee scholen vindt volgordelijk plaats in de periode 2018 - 2020 indien voldaan wordt aan door de raad gestelde voorwaarden. Deze drie projecten zijn terug te vinden in hoofdstuk 3.

Daarnaast is de realisatie van een onderwijsinstelling op het ENKA-terrein gefaseerd en is gepland voor 2019. Het betreft tevens de te verwachten toename van de investeringslast vanwege zwaardere eisen bouwbesluit.

Spoorzone

Doorschuiven financiële afwikkeling westelijke Spoorzone naar 2017.

Parklaan

De investeringsraming is overeenkomstig het kredietbesluit en bijbehorende faserings- en aanbestedingsstrategie.

Grondzaken - Wonen en Werken
De investeringen voor het grondbedrijf zijn bijgewerkt op basis van de besluitvorming over het MPG 2017.

Parkeren
Dit betreft investeringen in de dynamische centrum afsluitingen ('plofpalen').

Verkeersveiligheid
Op 19 januari 2017 heeft de gemeenteraad bij het voorstel 'Invulling reservering € 3 miljoen' kredieten beschikbaar gesteld voor een verkeersveilige fietsoversteek Emmalaan, een leefbare en verkeersveilige Eikenlaan en verbeteren van de bereikbaarheid Lunteren A30. Daarnaast zijn kredieten in het kader van het Fietsplan Ede (jaarschijven 2017 en 2018), de Hoofdwegenstructuur en het Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer toegekend.

Wegen
Binnen de investeringen van wegen vindt ten opzichte van de Programmabegroting 2017-2020 een verschuiving plaats van € 1 miljoen, waardoor in 2017 € 1 miljoen extra wordt geïnvesteerd en in zowel 2018 en 2019 € 500.000 minder wordt geïnvesteerd. Ook zijn nieuwe investeringen opgenomen in de jaren 2017 en 2018 vanuit de 'invulling reservering € 3 miljoen' ten behoeve van de openbare ruimte in Veldhuizen, respectievelijk € 200.000 en € 300.000.

Groen
Vanuit de 'invulling reservering € 3 miljoen' wordt in 2017 een extra investering gedaan in het Proosdijpark met een hoogte van € 300.000.

Riolering
In 2017 wordt uitvoering gegeven aan het laatste jaar van het uitvoeringsprogramma van het Waterplan 2013-2017. In voorgaande jaren is als gevolg van temporisering of afstemming met andere disciplines het programma niet volledig uitgevoerd. Hierdoor is het investeringsprogramma voor 2017 aangepast. Het investeringsvolume zoals genoemd onder 2018 t/m 2021 is ongewijzigd. Na vaststelling van het Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022 Verbindend Water worden deze bedragen bij de komende programmabegroting geactualiseerd.